

40 ŠENTÍ

LO

MAGASIN

SISUST:

Jiudusvõistluse käigust.

Õp. V. KULJUS: KIRIK

JLUDUSTE HINDAJANA.

Sinine tuba.

EESTI ILUSAMAID NAISI.

Jludustüüp kunstis.

ÜLESTÕUS MEIEPÄEVIL.

Inimsoo eeskujusid.

Jaapani õöd.

KEVADPÜHADE VÕLU.

Jrene Merriam (romaan).

Don Juan, aškeet, armatseja.

„Miss Euroopa“ avantüür.

Majavõõras.

Jludusvõistluse number.

TALLINNA puuvillariide kauplus nr. 12

Väike Karja tän. nr. 12.
Tel. 31-48.

Kreenholmi,
Balti puuvilla,
Narva lina,
Eesti niidi
VABRIKUTE
saadused.

≡ MÜÜK ≡
VÄIKESEL ARVUL.

Kodumaa tekstiilkau-
pade eriäri

VABRIKU HINNAD.

Hambapasta
vahutav,
mittevahutav

Hambaeliksiir
Hambaseep
Hambapulber

BENEDIKTIN

Hamba ravimise vahendid maailma
tuntud headuses.

SUURED

SP. 4625

fond

AUSTUSAVALDUSED

EESTI ILUDUSTELE.

Miljonid silmad imetlevad.

Uusi preemiaid iluduskuningannale „Viko“ laboratooriumilt, J. Saare moeateljeelt, H. Tischler & H. Nicôt lilleäriilt ja Granbergi daamide salongilt.

Naise ilu teenimine on — jumala teenimine.

Helevus iludusvõistluse ümber tõuseb päevadega. Iluduste pilte üle kodumaa saabub toimetusse üha elavamalt. Suur protsent meie veetlevamaist ja intelligentsemaid daamidest on vankumatult veendunud, et osavõtt iludusvõistlusest igale eesti naisele on auasi ja et iludusvõistlus, kui selle korralduse eesotsas seisavad meie nimekamad ja lugupeetumad seltskonnategelased, on kõrgesti hinnatav kultuuriline ettevõtte, mille siht on — eesti naise ilu vääriine asetamine maailma tunnustatud iluduste kõrvale. Naiste iludusvõistlus sarnasel korral on kõige suurem ja võrdlematam sümpaatiat ning lugupidamise avaldus naistele. Naise ilu teenimine — see on suurem kui ühegi teise iluuarde teenimine — naise ilu teenimine on — jumala teenimine.

Kõik iludused, kelle pildid ilmuvad „Ilos“ ja kes pääsenud lõppvõistlusele, saavad ühes koos ilusaima eesti naisega suureviisilise austuse osaliseks. Nagu juba mainitud, palutakse kõik lõppvõistlusele pääsenud iludused osavõtma suurfilmist, mida demonstreeritakse ka välismail. Samal ajal kui iluduskuninganna isiklikult külastab välismaid, ilmuvad teised iludused väliskeelis koostatud iludustealbumis välismaalaste silmle imetlemiseks. Seega eesti ilusamate naiste triumf oleks otse täiuslik. Loomulik, et ükski meie ilusamaid naisi sellest ei jää eemale.

Valiva komisjoni isikulik koosseis avaldatakse „Ilo“ mai numbris.

Komisjon on koostatud laialatluslikkuse, mitmepalguse ja asjatundlikkuse põhimõtteil. Sellekohaselt komisjonis on kujutavkunstnikke, näitlejaid, arste, juriste, kirjanikke, kriitikuid, filmilavastajaid, organiseeritud seltskonna esindajaid, ja isegi — kiriku esindaja, kes kõik kompetentsed otustama naise ilu üle.

Iluduskuninganna väljamaasõidu kava

on valmimisel. Selle avaldame samuti lähemal ajal.

PREEMIAID VALITAVALE

on üksikasjalise arvestamise järgi juba 5310 krooni väärtuses.

Uusi kõrgeväärtuslikke preemiaid on annetanud seekord jällegi mita suuremat ärilist ettevõtet.

■ ■ ■

Ilutari

ilu eest hoolitseb

kodumaa tuntum ja lugupeetum labora-
toorium „Viko”, annetades valitule
terve kollektsooni kosmeetilisi vahendeid
ja parfümeeriat, nagu lõhnaõlisid, kreeme,
seepe, hambaravi jne.

■ ■ ■

Enesestmõistetavalt armastab meie ilu-
saim naine

lilli.

Selles teadmises tahab ilutarile valmis-
tada rõõmu pealinna parim lilleäri — H.
Tischler & H. Nicôt, Kullasepa täna-
val, õnnitledes iluduskuningannat oma väärtus-
likkude kingimistega.

■ ■ ■

Ilutari

juuksekorrasuse

terve aasta läbi võtab meeleldi oma peale
pealinna tuntuim firma „H. Granberg”,
Lai t.

■ ■ ■

Iludustele — filmitaridele

näitab oma austust Tallinna populaarsem
moeäri J. Saar, V. Posti t. — seega, et
palub „tähti” esineda tema ateljees valmis-
tatud ballitualettides.

Varem

on meil olnud au 1930. a. iluduskuninganna
nimele kirjutada järgmised suurvärtuslik-
kud autasud:

Rahaline preemia — 50.000 senti.

Välismaareis Euroopa riikidesse
kõige mugavustega.

Elusuurune õlimaal — A. Ju-
richi kunstiateljeelt.

Päevapildistusi J. ja P. Parika-
selt: ilusaimale naisele tosin buduaarpilte
ja kahele kandidaadile tosin kabinettpilte.

Mööblitööstus „Veenus'elt” —
mööblikombinatsioon.

F. Malahovi konservitööstu-
selt — aasta läbi maitsvaid saadusi.

Riided korrastab ja puhastab terve
aasta kestes keemilise puhastuse tööstus
„Ideal”

Väärtuslik maastikumaaal —
kunstnikult, kes veel ei taha avaldada oma
nime.

Filmi lõppvõistlusele pääsenuist val-
mistab Th. Luts, Tartust.

Hooaja kübaraid aasta läbi — R.
Viidermanni moeäriilt.

Hõbedase lauagarnituuri kin-
gib kullasepp P. Eichelmann.

Uusi preemiaid ilutaridele loetleme järg-
mises numbris.

Piltide avaldamine „Ilos”

lõpeb lähemal ajal ja algab võistluse lõpu-
periood. Ent veel on aega saata päeva-
pilte. Piltide vastuvõtu lõpptähtaeg mai
numbrisse on 7. mai.

ELU, KUNSTI JA KULTUURI
AJAKIRI

Lo

ILMUB KORD KUUS
TALLINNAS

Toimetuse ja talituse: Väike Karja 1
Telefon 22-63 Postkast 135

Tellimishind: 12 kuud 4.50 krooni.
6 kuud 2.40 kr., 3 kuud 1.20 kr.

TOIMETAJA JOHANNES JÄRV.

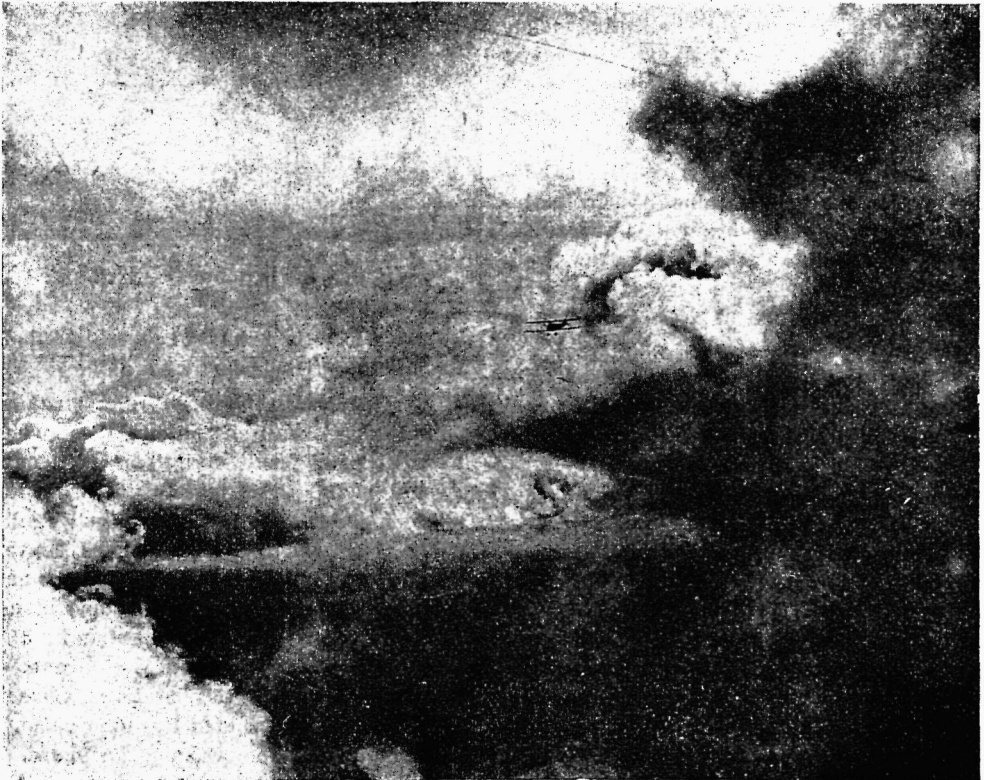
Kõneteldatakse kella 9-10 ja 3-4.

Riigiregistri
SP, 4625

Aprill 1930

Nr. 4

II. aastakäik

Tervitus pilvist.

Kirik Paarisena.

„Jole“ kirjutanud õp. V. Kuljus.

„Siis tahan ma ta jälle Jehoovale anda kõigeks tema eluajaks.“ (1. Saamuel 1.).

Mida kauem mina vaatlen „Ilos“ pildistatud Miss Universumit kroonimistualetis, seda enam kasvab minus soov pühendada lubatud artikli mõtted iludusvõistlusele ja mängida muinasloolise Paarise osa.

Teie mäletate loodetavasti põhja-kreeka kuninga Peleuse pulmapidu ilusa merijumalanna Teetisega, mil pulma kutsumata jäetud jumalanna Eeris viskas pulmaliste keskele tüllõuna pealkirjaga „kõige ilusamale.“ Vanajumal Zeus oli seks liig kaval ja ettevaatlik, et haavata hellitatud naiste enesearmastust ja iseteadvust, ja juhtis võistlejad Trooja kuningapoja, ilusa karjase Paarise juure. See mõistis õuna Afrodiitele, kes talle anda töötas kõige kaunima naise maailmas. Me teame, et Afrodiite lubaduseks osutus teise mehe naine, Sparta kuninganna Heelena, kelle võrgutas ja varastaski Paaris. Ja et siis algas sündmusrikas Trooja sõda, kus langes mitu aatelist kangelast ja kus pandi viimaks lõkkesse kogu Trooja ja põletati tuhaks.

Meie muidu nii eluvõõras ja tagasihoidlik kirik ei ole ometi osanud Zeusi kombel alati ajanähtustest mööda hiilida, vaid on pidanud vahel ka oma arvamist avaldama. Sest polegi palju aega tagasi, kui üks kodumaa ajakiri eesti vaimulikkude ette aetas moodsa ballitualeti ja Tallinna charlestonimeistri ühes partneriga ja õige avameelselt küsis: „Kuis meeldib see teile?“ Seda ei oodanud muidugi hingekarjased isegi, et nad kui ühest suust vastavad (muide see poleks olnud ka põrmugi huvitav), aga ometi polnud vist ühelgi vaimulikul Paarisel ka seda kartust, et ta juba oma otsusega üldse päha viha põlema süütab ja kiriku eetika vastu patustab. Ja kui nüüd tuleksid „Ho“ ja tema vestaneitsid ja paluksid ka kirikut vahekohtunikuks, ei ütleks kirikki ära. Kui juba leidus sõnu

Iisaku kiriku õp. V. Kuljus.

keha kätte ja keha liigutuse jaoks, siis tohiks huvitada ka keha ise.

Kirikut on alati peetud väga omakasupüüdlikuks asutuseks ja täie õigusega. Kirik ei saagi teisiti. Sest tema põhjendaja apostel Paulus ütles juba, et „kõik on küll lubatud, kuid kõigest ei ole kasu.“ Selles mõttes on kirik iludusehindamises täisverd Paaris, kes enne ära kuulab jumalannade lubadused ja siis alles annab oma otsuse.

Heera lubas tema teha kuningaks Euroopa ja Aasia üle, Ateene — targameelseks kangelaseks ja võitmatuks sõjameheks ning Afrodiite — kinkida ilusaima naise.

Minagi oleksin valinud viimase. Ja usun, et ka kirik ei vaja poliitilist võimu, mis teda eksitab, ja tugevate eesõigust, mis teda alandab, vaid sihhib andurvaid südameid. Ma mõistaksin auhinna naisele, kellele ilu ei ole vooruse langemiseks ja kelles

ilu ja häbelikkus teineteist ei vihka. Minu kroonitud kuninganna ei tohi kirikule kaotasi minna: „uskmatu mees võib veel hädapärast mees olla, aga uskmatu naine ei ole üldse enam naine.” Kui ma pean Eeva tütarde üle kohut mõistma, ma annaksin õuna — valurikkale Maarjale. Kas mõistis siis Paaris kohut patulangemise või ilu üle? Ma ei usu mitte, et ma mõõdupund oleksin ära vahetanud; asunud ildivõistlust hindama kõlbliselt seisukohalt. Ei, vaid et ma silma pean hinge peegliks ja arvustan „nhke, elegantse, südamliku, vaimuka, tundelise, sõbraliku, hullu ja targa” naise elavat ilu, ja mitte mõnd „suurte silmade, pikkade ripsmete, kirsipunase suu ja kuldsete juustega” vahakuju, kelle mõttetu ja laialivalguv loomasilm mind lihtsalt närveerib. Maha nukk, andke meile inimene! „Quo vadis?” surematu autor karakteriseerib oma lemmikut Petrooniust järgmiste sõnadega: „Ta oli seks liigpeenetundeline, et olla julm.” Mis muud võikski see tähendada, et kui auhinna pärib tõesti ilus naine, naine esteetilise enesekriitika ja haritud maitsega, et siis

sel naisel „armu ja lõbu kõrval on säde vaimu ja vaprust ka.” Ta hing on varjunditest rikas. Eks ole seesama „mehehimustaja” ka „valuga pidanud lapsi ilmale tooma” ja tema viimne väljaanne on „õnnistatu naiste seast” ja „murede ema.” Eeva — Maria on selle avara hinge ulatus ja maht.

Dumas-poja ja Kupriini kurtisaanide võlu ja veetlevus sisaldab minu tundmise järelrele just prostitutsiooni sõnnikul kasvatud voorustes. Miks ei või siis ka ilu olla selleks väetisaineks, mis arendab headuse idusid inimese hinges otsekuvi usk. Sellest võimalusest on meile juflustanud juha Schiller. Muidugi ei mõtle nõnda enam kreeka Paaris. Ta otsiks asjata nii mõneski vananevas iluduses endist võlu ja mõtleks õlgu kehitades, et see vari Eliüsiumi väljaldelt ei ole tasunud kõiki pingufusi, muret ja piina, mis tema pärast nähtud. Kuid see kes oma südames säilitab kõdunenud armatuse hinge ja igavesti ilusa ingli, teeb kindlasti õiglasema otsuse.

Kirik aga annab oma auhinna ilusale naisele, kes enda kingib kirikule — südame ja eluga.

Sinine tuba.

Prosper Mérimée.

Jaama perronil kõndis nähtavasti erutatult edasi-tagasi noormees. Tal olid sinised prillid ja ta tõstis ühtepuhku taskuräti nina juure, olgugi, et ta ei olnud külmetunud. Pahemas käes kandis ta väikest musta reisutaskut, mis, nagu hiljem selgub, sisaldas siidpyjama ja hommikkune.

Aegajalt ta astus uksele ja vaatas välja tänavale, tõmbas siis taskust uuri ja võrdles teda jaama kellaga. Rong sõitis välja alles ühe tunni pärast, kuid on olemas inimesi, kel on alati hirm hiljaks jääda. See ei olnud rong, millist kasutavad inimesed, kel on kiire; ainult paar esimese klassi vagunit. See ei olnud tund, mis lubab börsimeestel äri-

tundide lõppedes ära sõita, et lõunatada oma suvilais. Kui hakkasid koguma reisijad, oleks pariislane, nende välimuse järgi otsustades, neis ära tunnud rentnikke või väikekaupmehi ümbrusest. Ometi paisus siniste prillidega noormehe süda igakord, kui üks inimene saabus jaama, igakord, kui jaamaukse ees peatus sõiduk; ta põlved värisesid; peaaegu kukkus tal kohver käest ja prillid ninalt, millised, muuseas öeldud, tagurpidi peas olid.

Lugu läks ikka halvemaks, kuni, pärast pikka ootamist, ühest kõrvaluksest, mis oli nagu vihuti ainus paik, mis polnud ta katkestamatu vaatlemise objektiks, astus sisse mustas riietuses daam,

tihe loor näo ees ja käes pruun nahatasku, mis, nagu hiljem selgub, sisaldas suurepärase hommikkleidi ja kodukin-
gad sinisest atlassiidist. Daam ja noor-
mees astusid üksteisele vastu, kusjuures
nad kogu aja vaatasid paremale ja va-
semale, mitte kordagi otse enese ette.
Nad kohtusid, andsid üksteisele kätt ja
seisatasid paar minutit sõnatult, väri-
sedes, kuuldavalt hingates.

Kui daam sai jõudu rääkimiseks, üt-
les ta (unustasin teatada, et ta oli noor-
ja ilus):

Leo, milline õnn! Teid on siniseis
prilles võimata ära tunda.

Milline õnn! sõnas Leo. Teid on must-
tas looris võimata ära tunda. Milline
õnn! kordas daam. Võtame ruttu kohad.
Kui rong meieta ära sõidaks! (Ja ta su-
rus tugevasti noormehe käsivart.) Ko-
dus ei aimata midagi. Nende arvates
olen nüüd Klara ja ta mehega teel
nende suvilasse, kust lahkun homme...
Ja (lisas ta naerdes juure, pead norus
hoides) juba ühe tunni eest ta on ära
reisinud, ja homme... pärast seda, kui
olen veetnud temaga viimse õhtu (uuesti
surus ta noormehe käsivart), homme
enne lõunat lahkub ta minust jaamas,
kus kohtan Ursulat, kelle saatsin oma
tädi juure ette... Oo, olen võtnud tar-
vitusele kõik ettevaatusabinõud! Ostame
sõidukaardid! Võimata, et meid ära tun-
takse. Kuid kui võõrastemajas küsi-
takse meie nimesid? Olen jälle unusta-
nud... Härra Duru ja proua.

Ah, ei. Mitte Duru. Minu pansioonis
olles, oli lähikonnas üks kingsepp, kes
kandis sarnast nime.

No, siis Dumont.

Daumont.

Ilus! Meilt ei küsitagi nime.

Kell helises, ooteruumi uks avati, ja
ikka veel hoolikalt looritatud daam tor-
mas oma noore saatjaga ühte vagunisse.
Teist korda helises kell ja nende kupee
uks suleti.

Oleme üksi! hüüdsid nad rõõmsalt.

Kuid samal hetkel tuli kupeesse üleni
mustas riietuses vanahärra, kes võis

olla umbes viiekskümnepäevane, tõsise,
igava näoga, ja istus ühte nurka. Vedur-
vilistas ning rong hakkas liikuma. Mõ-
lemad noored inimesed, nihkunud või-
malikult kaugemale ebamugavast naabrist,
hakkasid vestlema tasa ja liialdatud
ettevaatusega inglise keeles.

Sir, katkestas kolmas nende kõnet sa-
mas keeles palju puhtama briti murra-
kuga, kui teil on üksteisele saladusi
usaldada, siis toimite hästi, kui teie ei
kõnele minu juuresolekul inglise keelt.
Olen inglane. Mul on kahju, et eksitan
teid, kuid teises kupees istus üksildane
härra, ja ma ei reisi põhimõttelikult üks-
ildise mehega. Tal on pealegi Juudase-
nägu. Ja see siin võiks viia teda kiusa-
tusse. Sealjuures osutas ta oma reisu-
taskule, mis ta oli visanud enda ette
polstrile. Muuseas, kui ma ei maga, siis
loen ma.

Tegelikult ta katsuski magada, et
mitte tülitada. Ta avas kohvri, võttis
välja ühe mugava mütsi, pani selle pähe
ja hoidis paar minutit silmad suletuina.
Peagi ta avas nad pahaselt, kraamis-
kohvrilt välja prillid, võttis ühe kreeka-
keelse raamatu ja hakkas lõppeks suure-
huviga lugema. Raamatu väljavõtmi-
sel ta oli sunnitud nii mõndagi kohvri-
risse paisatud eset kõrvale panema.
Teiste asjade seas ta tõmbas kohvri põh-
jast välja suure paki inglise pangatähti,
asetas nad vastusolevale istmele, näitas
neid, enne kui pakkis nad uuesti sisse,
noormehele ja küsis, kas N***s on või-
malust pangatähti vahetada.

Vististi...

N*** oli paik, kuhu sõitsid mõlemad
noored. N***s on õige kena väike hotell,
kus peatatakse peaaegu alati vaid lau-
päeva õhtul. Toad, öeldakse, olevat ken-
nad. Peremees ja teenijaskond on Pa-
riisi läheduses vabad väikekodanlisist
vigadest. Ülalmainitud noormees Leo oli
mõne aja eest peatunud siin ilma siniste
prillideta, ja nähtavasti tema kirjeldiste
peale oli ta sõbranna avaldanud soovi
ka võõrastemaja tundma õppida.

Muide tal oli tol päeval selline meelee-

olu, et talle isegi vanglamüürid oleksid näinud kaunimaina, oleks ta vaid Leoga nende sees istunud. Vahepeal rong kihutas edasi. Inglise luges oma kreeka keelt, pöörmata pead kaasreisijate poole, kes kõnelesid nii tasa, et neid võisid mõista vaid armastajad. Võib olla üllatav see lugejat, kui ütlen, et need olid armastajad sõna täies mõttes, kuigi tuleb kahjatseda, et nad ei olnud abielus, kuid oli põhjused, mis takistasid seda. Jõuti N***i. Inglise läks kõigepealt välja. Kuna Leo avitas sõbrannat vangunist lahkumisel, hüppas kõrvalkupee trepile mees. Ta oli kahvatu, otse kollane, halvasti raseeritud ja tal olid aukuvajunud palavikulised silmad, miliseist sageli tuntakse suuri kuritegijaid. Ta ülikond oli puhas, kuid kulu- nud... Ta pööris inglase poole ja hüüdis alandlikult: Onu! Leave me alone, you wretch! hüüdis inglane ja ta hallid silmad välkusid vihast. Ta trügis välja- pääsu poole.

Don't drive me to despair! vastas teine kaeblikult ja peaaegu ähvarda- valt ühtlasi. Kas oleksite nii lahke ja hoiaksite siimapilgu mu kohvrit, palus vana inglanc ja viskas selle Leo jalge ette.

Seepeale tõmbas ta mehe, kes oli kõnetanud teda, käist pidi nurka, kus lootis, et teda ei kuulda, ja kõneles mõnda aega temaga nähtavasti õige karmilt. Siis võttis ta kuuetaskust paar paberilipakat, kortsutas nad kokku ja surus mehele, kes teda onuks oli kõnetanud, pihku. See võttis paberid tänamata vastu, eemaldus otsekohe ja kadus.

N***s on vaid üks võõrastemaja ja seepärast ei ole ime, kui paari minuti pärast selle tõestisündinud juhtumi te- gelased seal kõik kohtasid. Prantsusmaal võib iga reisija, kel on õnn omada kaas- lasena hästi riietatud daami, olla kindel, et saab igas võõrastemajas parima toa; millest selgub, et prantslased on viisa- kaim rahvas Euroopas:

Kuigi tuba, millise sai Leo, oli parim, oleks ikkagi liig sellest järeldada, et ta

oli suurepärase. Seal oli suur pähkli- puust voodi tumesiniste eesriietega, mil- listel võis näha violett trükis Pyramuse ja Thisbe imeilust lugu. Seinapabereil ilutsesid Neapeli vaated, hulga inimes- tega seal peal... Seda tuba kutsuti si- niseks toaks, sest kaks tugitooli, mis sei- sid paremal ja vasemal pool kaminat, olid seda karva plüüsiga üle tõmmatud; kuid juba aastaid katsid neid hallid sitsiriidest katted roosakaspunaste veer- tega.

Kuna hotellitüdrukud kogunesid kõik päralejõudnud daami ümber, läks Leo, vaatamata sellele, et oli sügavasti ar- munud, kööki ja tellis süüa. Ta tarvitas sealjuures kõike oma kõneosavust, et saada lõunat kahele; kuid ta ehmatus oli suur, kui kuulis, et söögisaali, see täh. nende toa kõrvale oli saabunud 3. husaariderügemendi ohvitseride kor- pus... Peremees vandus kõigi pühade juures, et vaatamata prantsuse sõdu- reile omasele lõbususele, härrad husa- arid ja jäägrid olevat kogu linnas kuulsad oma heasüdamlikkuse ja mõõ- dukuse poolest ja et sarnane naabrus madaami põrmugi ei tohiks tülitada, pealegi olevat härradel ohvitseridel kombeks lõpetada bankette alati enne keskööd.

Kui Leo, võrdlemisi rahustunud pere- mehe kinnitust, uuesti sinisesse tuppa ilmus, märkas ta, et kõrvaltoas asus inglane. Uks oli avatud. Inglise istus laua ees, millel seisis klaas ja pudel, ja vaatles sügava tähelepanuga toalage, nagu loeks ta kärpseid, kes seal jaluta- sid.

Mis läheb mulle korda naabrus! üt- les Leo endamisi. Inglise uinub peagi joobnult ja husaarid lõpetavad enne keskööd.

Sinisesse tuppa jõudes oli ta esimene mure järele vaadata, kas kõik ukсед hästi lukustatud ja riivis olid. Inglise tuppa viiv uks oli kahekordne ja sein paks. Husaaride poolel oli sein küll õhuke, kuid uksele oli lukk ja riiv. Kõike kokku võttes oli see nudishimulikkude

pilkude vastu siiski mõjuvam kaitse kui keesriided vankril ja nii mõnigi arvab end sõidukis ilmast eraldatud olevat!

Tõesti, suurim kujutlusvõime ei suuda kujutella täiuslikumat õnne, kui oli neil kahel armunud noorel inimlapsel, kes pärast ootusi ja lootusi olid lõppeks üksi, kaugel pahatahtlikkusest ja uudishimust, ning võisid jutustada nüüd üksteisele möödunud kannatusist ja maitsta täiusliku ühincmise õndsust. Kuid kurat leiab alati ja kõikjal abinõusid, et valada õnnekarikasse tilga mürki...

Kuna Leo ja ta sõbranna sinises toas õige mõõdukat õhtusööki söid, paar taldrikut, mis husaaride ja jäägrite banketist järele olid jäänud, pidi nad tahtmata pealt kuulama härrade jutlemist kõrval saalis. Seal peeti imelikke lauakõnesid strateegiast ja taktikast, milliste sõnasõnalisest edasiandmisest hoidun.

See oli rida mahlakaid lugusid, mis kõik enamasti väga lõbusad olid ja milliseid saatis kõlav naerulagin, ning meie armastajapaaril oli sageli tõesti raske mitte kaasa naerda. Leo sõbranna ei olnud väga pentsik rõveduste suhtes, kuid on olemas asju, milliseid naine ei kuula meeleldi, isegi koos olles armastatud mehega. Olukord muutus ikka enam ja enam piinlikumaks, ja kui härradele ohvitseridele viidi teist sööki, arvas Leo heaks kõõki minna ja peremeest paluda, et ta ütleks härradele, et kõrvaltoas viibib keegi haiglane daam ja nende rüütliikkuselt olevat oodata, et nad veidi vähem lärmi teevad.

Nagu see sarnaste pidustuste puhul tavaline, hotelliperemees ei teadnud enam, kus kohal ta pea on. Samal hetkel, kui Leo andis edasi oma palve ohvitseridele, tellis kellner husaaridele šampanjat ja üks toatüdrukuid portveini inglasele.

Ütlesin talle, et portveini ei ole, lihas ta juure.

Lambapea oled! Minu juures on ole-

mas kõik veinid. Millist pean talle andma. Portveini? Too mulle pudel vabarnaveini ja karahvin konjakut! Silmapilkselt valmistanud portveini, peremees läks suurde saali ja andis seal edasi Leo palve, milline esialgu kutsus esile meelepaha tormi. Seepeale küsis bassihääl, kes ületas kõiki teisi, milline nende naabrina on olevat. Tekkis vaikus ja peremees vastas: Jumal teab, mu härrad, ma ei tea õieti, mis peaksin ütleva. Marie kõneleb, tal olevat laulata-tissõrmus sõrmes. Võib küll olla, et ta on vastabiellunu, kes siin tahab vecta oma pulmaöö, nagu seda sageli juhtub.

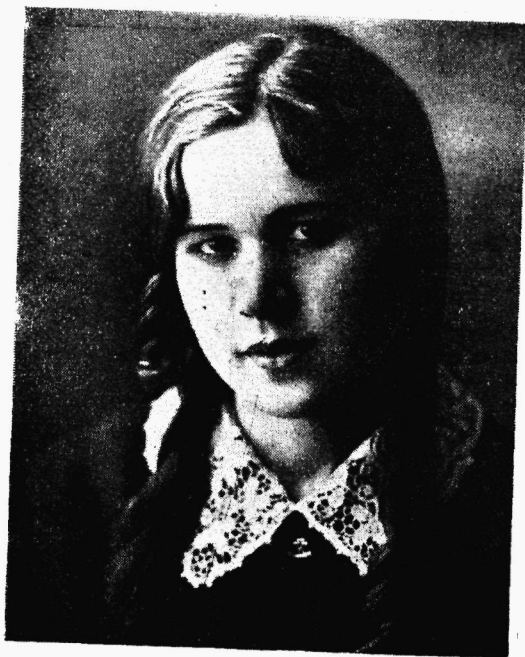
Vastabiellunu! hüüdsid nelikümmend häält. Ta peab tulema ja meiega kokku lööma! Joome tema terviseks ja kiidame heaks peiu abielukohustused. Neid sõnu saatis vali kannustekõlin ja meie armastajapaaril tuli hirm, et võidakse tormata nende tuppa. Kuid äkki tõstis keegi häält, mis tegi lõpu käratsemisele. Meie armastajapaar õnnistas alluvuse tululikku mõju ja hakkas muga-vamalt vestlema. Nii pikka aega kestnud meelehärm ei lasknud õieti õrna meeleolu uuesti leida, mis oli kadunud rahutuses, reisu sekeldusis ja kõige enam naabrite labaste naljade tõttu. Nende vanuses see ei olnud aga eriti raske; peagi olid nad unustanud kogu oma seiklusküllase ettevõtte pahandused ja mõtlesid nüüd vaid kaaluvale meelehär-male, mis võis tekkida tagajärgedest.

Nad mõtlesid juba, et husaaridega on tehtud rahu. Ah, see oli vaid vahe-raham. Nende olles tuhandeid miile eemal ilmakerast ja selleks kõige vähem ette valmistatud, puhusid tol hetkel äkki paar tosinat trompeete, milliseid toetasid mõned pasunad, kuulsat prantsuse sõdurite laulu: La victoire est nous. Kes suudab taluda sarnast tormi? Vae-sed armastajad olid tõesti kahetsemis-väärt... Ei, siiski mitte väga. Sest lõp-peks lahkusid ohvitserid saalist, kõlitasid valjusti kannustega ja mõõkadega sinise toa ukse taga ja hüüdsid üksteise järgi: Head ööd, noorproua!

EESTI ILUSAMAID NAISI
ILUDUSVÕISTLUSEL 1930

„Tundmatu.”

„Mey”, Narvast.

Scepeale vaikis kõik lärm. Ainult inglane läks veel kord koridori ja hüüdis: Kellner, veel üks sarnane pudel portveini! Rahu oli uuesti võõrastemajas. Öö oli pehme ja paistis täiskuu. Leo ja ta sõbranna avasid akna, mis viis väiksesse aeda, ja hingasid värsket õhku niipalju, kui süda kutsus.

Kuid nad ei jäänud kauaks nii... Põlgan ebavajalikke üksikasju ja pealegi ma ei tunne end kohustatud olevat lugejale kõike seda öelda, mis ta kergesti isegi võib arvata, ka ei leia ma vajaliku olevat jutustada, mis juhtus N***s asuvas võõrastemajas tund tunnilt. Tähendan sellepärast vaid, et küünal, mis põles sinise toa kütmatul kaminal, oli alla poole ära põlenud, kui inglase toast kostis kummaline müdin, mida võib tekitada raske keha kukkumine. Sellele müdinale järgnes mitte põrmugi vähem ebatavaline klirin, seepeale kostis sumbutatud karjatus ja paar ebaselget vande sarnlevat sõna. Sinise toa mõlemad noored elanikud ehmusid. Võib olla nad äratati isegi une pealt. Mõlemile tundus seletamatu kära õudsenä. Meie inglane uneleb, sõnas Leo ja sundis näo naerule.

Ta tahtis sõbrannat rahustada, kuid tal oli tahtmata õudne. Kaks või kolm minutit hiljem avati kuuldavasti väga ettevaatlikult üks koridori viiv uks ja suleti jällegi väga tasa. Kostasid vaikselt, ebakindlad sammud, milliseid nähtavasti püüti varjata.

Neetud urgas! hüüdis Leo.

Ah, mulle ta on paradiis! vastas noor daam ja ta pea laskus Leo õlale. Olen surmani väsinud...

Ta ohkas ja uinus peagi magama.

Üks kuulsaid moraliste ütleb, et mehed ei kõnele kunagi palju siis, kui neil ei ole enam soove. Sellepärast ei tohiks ka imestada, kui Leo ei katsetanudki alustada uut vestlust, et harunella N***s asuva võõrastemaja kummalist kära. Kuid enda tahtmise vastu ta oli sunnitud mõtlema sellele ja ta liitis selle sündmusega igasugu asju,

milliseid ta teistsuguse meeoleu juures poleks märganudki. Talle tuli jällegi meele, millise koleda näo omas inglase sugulane. Põlgust oli ses pilgus, mis ta heitis oma onule, teda alandlikult kõnetades, kahtlemata palus ta raha. Ühele noorele ja tugevale, pealegi meelheitvale inimesel polnud midagi lihtsam, kui aia läbi akna naabertuppa ronida. Muuseas ta elas samas majas, muidu ta poleks jalutanud öösel aias. Võib olla... isegi vististi... kahtlemata ta teadis, et ta onu kohver sisaldas paksu paki pangatähti. Ja see tume lõök, nagu kajaks vastu paljas pealu!... Sumbutatud karjatus!... Hirumus vandumine!... Ja peale selle sammud!... Sel poisil oli roimari nägu... Kuid hotellis, mis kubises ohvitseridest, ei tule ette roima. Kahtlemata oli inglane kui ettevaatlik mees, riivi ette lükanud, kuna ta teadis sugulase sealolekust... Ta ei usaldanud teda; sellepärast ta ei sõandanudki läheneda talle reisutaskuga... Miks anduda sarnaseile koledaile mõtetele, kui oled nii õnnelik?

Nii kõneles Leo endamisi. Vajunud sügavasse mõtteisse, mis keerlesid peas sama segaselt kui unekujud, ta silmad kiindusid tahtmata sinise toa ja inglase toa vahel asuvalle uksele.

Prantsusmaal ukсед sulgevad halvasti. Selle ukse ja parketi vahel oli umbes kahe sentimeetriline vahe ruum. Parketist tuhmilt valgustatud vahe ruumi ilmus äkki midagi musta, lamedat, mis sarnales noaterale, mille veer näitas küünlavalgel kitsast sädelevat joont. See liikus aegamööda väikese sinisest satiinist kodukinga poole, mis rumalal kombel peaaegu ukse ette oli visatud. Oli see mõni putukas, vahest mõni tuhatjalgne? ... Ei, see ei ole putukas. Tal ei ole piiratud kuju... Kaks või kolm pruuni laiku, kõigil veeres hiilgav joon, on juba tunginud tuppa. Nad liiguvad kiiremini parkettpõranda kallakul... Tulevad ikka lähemale; kohe puudutavad nad väikest kinga.

Enam pole kahtlust! See on mingi vedelik, ja see punane vedelik — küünla-valgel oli nüüd selgesti näha ta värv — oli veri! Ja kuna Leo ehmatusest kange, jälgis neid koledaid laike, noor naine magas edasi rahulikku und, ja ta korrapärane hingamine puudutas sooja armastetu kaela ja õlgu... Arvatavasti mõistab enamik lugejaid, eriti naissugu, kes on täidetud kangelaslikkudest tunnetest, Leo ülalpidamist, ta tegevusetust. Ta oleks pidanud tormama inglase tuppa ja nabima kinni roimari, vähemalt kella helistama, et kutsuda kokku hotelli teenijad, mõeldakse kindlasti. Seepeale vastaksin esialgu, et Prantsusmaa hotellides kellad on vaid toakaunistuseks ja neil puudus ühendus igasuguse metallaparaadiga. Ja ma ei ole sugugi rõve, kui lisan juure: kui on inetu lasta üht inglasi surra kõrvaltoas, siis ei ole samuti kiiduväärt tema pärast üht naist ohverdada, kes magab ja kelle pea puhkab su õlal. Mis oleks juhtunud, kui Leo oleks kära teinud ja hotelli rahva äratanud? Politseinikud, keiserlik prokurör ja protokollkirjutaja ilmuksid otsekohe, ja sellised inimesed peavad juba elukutse tõttu olema nii uudishimulikud, et nad enne veel kui pärivad, mis oled kuulnud või näinud, sult küsivad:

Kuidas nimi? Paberid? Ja madame? Mis tegite koos sinises toas? Peate ilmuma kohtusse ja tunnistama, et olite ööl vastu seda ja seda kuupäeva, sel ja sel tunnil selle ja selle teo tunnistajaks...

Leo toimis seepärast nii, nagu enamik inimesi tema asemel oleks toimunud, ta ei liigutanud end.

Hulk kohutavaid, koledaid mõtteid ja pilte painasid teda ja iga silmapilk hüüdis temas mingi seesmine hääl: Ühe tunni jooksul tuleb kõik välja, ja sina oled süüdlane! Kuna ta endamisi ikka jälle kordas: Mis peaksin ette võtma selles keerises? silmas ta äkki lootuskiirt ja ütles lõppeks: Kui lahkume

võõrastemajast enne, kui leitakse, mis juhtus kõrvaltoas, saame vast varjata oma jäljed. Ükski inimene ei tunne meid siin. Mind on nähtud ainult siniste prillidega, teda vaid looris. Oleme vaevalt sada sammu jaamast eemal ja ühe tunni pärast oleme juba kaugel ära... Kus varjasid end niipalju süüdlasi, kes leiaks seal kahte süütut? Ometi, kas ei saada inglase jälile juba enne kaheksat? See oli suur küsimus. Olles täiesti veendunud, et ei ole teist väljapääsu, ta tegi meeletu pingutuse, et hirmu maha raputada, mis oli vallutanud teda juba tükk aega. Kuid juba esimese liigutuse juures virgus ta noor kaaslanna ja tõmbas ta hoogsalt oma poole. Puudutades ta jääkülma põske, tüdruk karjatas: Mis on sinuga? küsis ta murelikult. Su laup on külm kui marmor. Midagi, vastas ta ebakindla häälega. Kuulsin kära kõrvaltoas. Ta vabastas enda tüdruku sülelusist, tõukas kõigepealt sinise kodukinga kõrvale ja asetask vaheukse ette tugitooli, et varjata sõbranna eest seda koledat vedelikku, mis, kuna ta enam edasi ei liikunud, kujundas võrdlemisi laia laigu parketil. Siis avas ta ukse koridori ja kuulatas pinevil. Ta söandas isegi läheneda inglase uksele. See oli suletud. Hotellis valitses juba rahutus. Algas päev. Hobusepoisid kammisid õuel hobuseid, ja teiselt korralt tuli alla ohvitser kannuseid kõlistades. Ta tahtis jälgida huvitavat tööd, mis on mõnusa hobustele kui inimestele.

Leo pööris tagasi sinisesse tuppa ja seletas sõbrannale sellise ettevaatusega, millist võimaldab vaid armastus, kogu olukorra.

Hädaoht peitus sinnajäämises, hädaoht üleliia kiirustatud ärasõidus, veel suurem hädaoht selles, kui nad jääksid hotelli nii kauaks, kui kõrvaltoas leiti katastroofi jäljed.

Asjatu oleks kirjeldada, mis järgnes sellele teatele, palju valati pisaraid, palju tehti mõttetuid ettepanekuid ning palju kordi langesid armastajad üks-

teise sülelusisse ja hüüdsid: Andesta, andesta! Igaüks pidas end suuremaks süüdlaseks. Nad töötasid üksteisele, koos surra. Noor naine oli ses kindlasti veendunud, et kohus nad mõlemad inglase roimas süüdi mõistab, ja kuna nad ei teadnud, kas on lubatud süleleda tapalaval, nad peaaegu lämmatasid üksteist sülelusiga ja valasid võjdu pisaraid. Öelnud üksteisele juba samapalju rumalusi kui õrnusi ja kaeblikke sõnu, nad lõppeks jõudsid pärast tuhandeid suudlusi otsusele, et Leo leiutatud plaan: lahkumine kella kaheksa rongiga, oli tõeliselt ainus ja parim teostatav. Kuid nüüd jäid veel kaks piinarikast tundi. Iga sammu juures, mis kostsid koridorist, nad värisesid kogu kehast. Iga saapakriuksumine teatas neile keiserliku prokuröri saabumist. Pakiti välgukiirusega. Noor naine tahtis sinise kinga kaminasse viisata, kuid Leo tõstis ta üles, pühkis voodiveere vastu puhtaks, suudles teda ja pistis kuuetasku. Omaks imestuseks ta leidis, et king lõhnas vanilje järgi, kuna ta sõbranna tarvitas lõhnaõliks ometi Bouquet de l'Impératrice Eugénie... Juba olid võõrastemajas kõik jalul. Kostis kelnerite naeru, toatüdrukute laulu ja ohvitserikuubede harjamist, mida toimetasid sõdurid. Kell oli löönud vast seitse. Leo püüdis mõjuda sõbrannale, et ta jooks tassi piimaga kohvi, kuid viimane seletas, ta kõri olevat kui kinni nõõritud ja ta surevat pigemini, kui joob midagi.

Varustatud siniste prillidega, Leo läks alla arvet tasuma. Peremees vabandas ikka jälle uuesti lärmi pärast, mis olnud öösel ja millist ta endale ei suutvat kuidagi seletada, härrad ohvitserid olevat muidu alati nii rahulikud! Leo vastas, ta polevat midagi kuulnud ja maganud suurepäraselt.

Teie naaber teisel pool, näiteks, ei tohiks teid tülitanud olla. Ta ei tee palju kära. Vean kihla, et ta magab alles kui mutt.

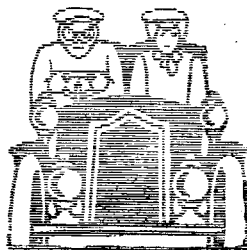
Leo toetus tugevasti laua vastu, et mitte ümber kukkuda, ja noor naine, kes ei lahkunud temast, võttis tugevasti ta käe alt kinni, kuna ta loori silmele tõmbas.

Oo, teil on veel palju aega, jätkas peremees; rong tuleb alles kell kaheksa sisse ja jääb sageli hiljaks. Kas teie ei võtaks istet, madame, näite nii väsinuna...

Sel hetkel ilmus üks terane toatüdruk.

Ruttu kuuma vett mylordile! hüüdis ta. Võtke ka ühtlasi mõni lapp pühkimiseks kaasa! Ta on purustanud veinipudeli ja kõik tuba ujub veinis.

Nende sõnade juures Leo vajus toolile, ta kaaslanna samuti. Mõlemal oli suur tahe naerda ja see maksis tõsist vaeva, et mitte pursatada. Noor naine surus üleemeelikult Leo kätt. Meie sõidame kindlasti kella kahese rongiga, sõnas Leo peremehele. Valmistage meile hea lõunasöök!

Iludustüüp kunstis.

Ilu ideaalid tekkivad, et jälle kaduda. Iga rahvas uneleb oma unelmaid, igal ajal on oma usk.

Klassiline vana aeg jumaldab suursugust rahu ja mõõdukust, proportsioonis keha ümarikkude, saledate liigutustega, peent näoovaali, kuna ots ja nina kujundavad õige joone. Naise ilu ideaal leidis täiuslikuima väljendise Milo Venuses. Täieline vastand Venusele on naise kujutus varasel ristiusu ajajärgul ja keskajal. Kitsaõlgne, pikkade käsi-vartega, habras ja murduv on naine, keda kujutasid tolleaja maalikunstnikud ja kujurid.

Järgneva viiekümne aasta maitse väljendub õige iseloomustavalt Florenzi Firenzuola kaksikkõnedes. Tema nõuab hästi hoolitsetud, pikka ja läikivat blond juust, mitte liig kõhna ega ka mitte liig tüsedat kuju, ja otsaesist, mis oleks lumivalge, kortsudeta, avar ja kõrge. Võlvitud ta peab olema ja pikka-mööda kõrgeks minema. Et otsaesine mõjuks rahulikuna, peavad kulmu-d olema peened, lühikesed ja siidpehmed. Silmade lemmikvärv, millist harrastas Firenzuola aeg, on tume pruun, sest must näis neile liig metsikuna ja õud-sena. Ka ei tohtinud ripsmed olla liig pikad ja tihedad, et hoiduda arast pil-gust. Kõrv peab olema väike, tugev ja roosa. Lillekene, kõrvarõngas helmega või mõni kuldne ehe oli lubatud, et saa-vutada ilusamat vormi või pöörda tä-helpanu kõrva erilisele ilule. Ninale pühendab ta eriti suure tähelpanu. Ta peab olema näoga õiges proportsioonis, peab olema võrdlemisi väike ja sirge. Kotkanina jäägu mehele. Ja kuna nina omab nii suure tähtsuse, siis on „kõigi armastuse mõnude allik” — suu, veel palju tähtsam. Mitte liig väike ega liig suur, mitte terav ega lame ei tohi ta olla. Hästi vormitud huuled ei tohi ulatuda üks üle teise, vaid peavad sulge-

misel puutuma kokku. Avamisel ei tohi paista rohkem kui viis või kuus ülemist hammast. Firenzuola armastab ebelevat suud, lõuas lohku, saledat, valget, üma-rikku kaela. Õlgade ja käsivarte joo-ned peavad sarnlema antiikvaasi kõr-vadele, s. t. nad peavad alul veidi tõus-ma, siis libamisi langema.

Leonardo da Vinci leiab uue ilupa-leuse. Ta harrastab täidlaseid, pehmeid vorme, küpset naist kõrge laubaga, nagu seda näeme kuulsal maalil „ilus otsa-esisepael”. Et rõhutada kõrget otsa, katkuti välja kulmukarvu ja pügati neid. Leonardoliku iluduspaleuse klas-siliseks kehastuseks osutub muidugi Mona Lisa.

Tizian harrastab üliküpset naist tü-sedavõitu kehaga, võimsate heroiliste vormidega, toredat riietust ja uhket kehahoidu, kuna juuks tema maali-del kujutatud naistel on punakas blond, peaaegu roostepunast värvi. Tizian tea-dis, kui suur tähtsus on ehtesjade tuh-mil kullal, kalliskivide säräl ja sirenda-vail helmeil, kallihinnalisil riideil ja va-litud kasukail naise ilu rõhutamisel ja tõstis nende abil oma naisportreede võlu.

Hoopis teisiti mõjub Rubensi kujuta-tud naistüüp, ta puhkeb tervisest, on meeleline ja vast isegi veidi jäme, täie-lise vastandi sellele kujutatavad aga van Dyki suursugused, vaimukusest läbi im-bunud naiste maalid.

Lui XIV. ajal lasub naise näol külm, tundetu ja tühi ilme. Triumfeerib kor-rapärane, tore iludustüüp, kange omas riietuses. Ent juba rokoko pöördub tei-sele ilumõistele. Ilukultus, tihedalt seo-tud armastusega, ei taha enam im-pasantset naist, vaid sarnast, kes õrnalt, igatsevalt, anduvalt, pikantselt on tead-lik oma võluvusis ja oskab neid õieti ka-sutada. Naine jäi igavesti nooreks, õrna näojumega, kaunistatud peene raf-

finemendiga. Ehtsus ja loomulikkus olid mõisted, mis kuulusid sootuks võr- rasse ajajärku. Kahtlemata, selle aja naised olid ilusad, väga haprad, graat- silised, lõbusatujulised, sooja pilguga, mis oli alati täis armastust.

Lehitsedes edasi neid dokumente, mis annavad edasi aegade iludusmõisteid, langeb pilk Inglismaa iludustele. Need on võrdlematult kuulsuselehed kunst- nikkude poolt maalitud naistest, kelle ilu oli nii vallutav, et nad ikka ja alati virgutasid maalikunstnikkude vai- mustuse. Mõistame ju ka tänapäev miss Farreni ilu, millisena teda kujutab Lawrence'i ilus maal. See peen, tark õrn nägu, ta aristokraatse kuju liikuvus vastab täiesti meie täiusliku ilu nõudeile tänapäev.

Klassitsistliku stiili ajajärgul harras- tatakse kehavorme, nagu neid omab ma- dame Recamier. Pikad riidevoldid ka- tavad saledat, proportsionaalset keha, loomulik, kähar juuks langeb õlgele täielise vastandina möödunud ajajärgu

parukaile. Kuna galatne rokoko nõõris keha, käiakse nüüd korsetita. Rõhuta- takse keha saledust, kuna rõivas langeb kehale tihedais voltides.

See maitse-suun muutub jällegi ko- danlisel ajajärgul. Winterhalter, ilusate naiste maalija, kujutab õrna ema, naisi laiades riietes, mis varjavad kasvu, kuna pea omab palju ehteid ja kaunistusi. Näoilme, kehahoid ja riietus osutavad lihtsale kodanlikkusele.

Ennesõjaaegsel seltskonna hiilgeaja- järgul on Londonis ja Pariisis terve rida maalikunstnikke nagu Sargent, Lavery, Herkomer, Boldini, Gandara, Bernard, Aman, Jean, Simon, Helleu jne., kes on põlistanud oma maales tolle- aegse naise ilu. Kuid ka saksa maali- kunstnikud nagu Lenbach, Kaulbach ja mõned teised on selleks kaasa aidanud jõudumööda, jäänudvustades selle ajajär- gu iseloomustavaid naistüüpe kõigile tulevasile põlvetele. Moodsale Ameerika naistüübile on soetanud erilise kuulsuse joonistaja Gibson. Gibson-girl oma sitke

Madame Récamier.
François Gérardi maali järgi.

Lucrezia Borgia.
Väljalõige „Püha Katharinast”,
Vatikanis.

Krahvinna
Sophie Potocka.
Kucharski maali
järgi.

Tänapäeva prants-
lannda.
A. Lelux maali järgi.

Moodne Eva.
C. A. Geigeri maali
järgi.

tervisega ja uneleva graatsiaga, püsib inimkonna kujutluses veel kaua, kuigi uue aja muutuvad ja rängemad elutingimused kõikjal maailmas, kui ka vabas Ameerikas on juba ammu loonud teise naistüübi. Milline ka see uus tuleviku iludustüüp ei oleks, ei kaota kunagi oma võlu terve ja uhke ameeriklanna à la Gibson, samuti ei tõuse naiselik iludustüüp vist kunagi kõrgema haripunktini, kui on seda ilusad ameeriklannad, keda portreeterib pariislane Helleu. Iseseisvus, rikkus ja sport üheskoos andsid hiljem õnnelikuima võimaluse uue iludustüübi kujunemiseks, keda oli vahepeal ähvardanud rikkuda töö ja viletsused.

Jääb vaid soovida, et meie ajalgi leiduks maalikunstnikke, kes jäädvustaksid selle jõulise, sealjuures siiski naise-

likult ilusa naistüübi kellel keha on arenenud sportliste harjutuste tagajärjel. Tänapäev tundub, nagu ignoreeriksid kunstnikud naise ilu mõistet peaaegu täiesti kujutavas kunstis, mis ei jäta halba mõju avaldamata ka naiseliku iludustüübi arenemisele tõelises elus. Ei tohi unustada, et kogu moodne maalikunst, mis kujutab endast optiliste ja filosoofiliste katsetamiste näol meie vaimuelu võrratut rikastamist, ei tee üldse tegemist iluprobleemiga elus. Sellepärast on täiesti õigustatud ilusate naiste nõue portretistide järgi, kes säilitaksid kõige paremini ja õigeimas valguses nende ilu. Või suunduvad leida tulevased põlvkond kubistide ja futuristide maalides meie aja iludusideaali kehastuse?

O. Alsen.

Ülestõus meiepäevil.

Balder Jacn.

Ülestõus — seda vist ei saa olla langu- seta. Siit on arenenud endalohutuse filo- soofia. Need, kel kalduvus pattudesse, on leitanud tõe: et saada puhtamaks, seks vaja sukelduda elumustusse. Elu muda- yannid olevat hinge tervisele kasulikud. Võib olla, see ongi tõsi. Poeedid armasta- vad öelda: läbi kannatussahaara viib tee puhta rõõmuhallika juure. Kui nii, siis meie aeg ei anna põhjust nurisemiseks. Need, kes kurdavad moraali languse üle, peaksid rõõmustama, sest siit ju nähtub, et inimestel on tung hingepuhtuse järgi. Need, kes langevad, on teel kõrguste poole. Igat- setakse ülestõusu. Aga meie päevil seks haanapimedusse ei laskuta. See on häda- ohtlik isegi fakiiridele. Teie mäletate vist paremini selle fakiiri nime, kes mõni aeg tagasi Ameerikas (vist?), tahes demon- streerida enda imetaolist elujõudu, lasi end matta teatud ajaks. Et kogeda üles- tõusu rõõmu, avida imetegija kuulsust. Aga kui saabus tund, et ta pidi tõusma, selgus, et fakiir on harilik surelik. Ta oli surnud. Nii on elus mujalgi paljude nendega, kel kalduvus langeda — nad ei tõusegi enam.

Mina ei mäleta, aga teil on vist meeles selle Prantsuse roimalise kuulsuse nimi, kes himustas reklaami oma memuaarele, lasi end elusalt matta. Ning läkitas siis agendid lehetoimetustesse. Tal oli haan- põhjas küll mingi õhuühendus, toru, kust kaudu tiris eluvõimu sisse, kuid ... kuid Pariisi neegripoisid on palju aeglasemad Eesti omadest. Meil, Eestis lehemees on viis minutit enne õnnetust kõikjal ees, aga seal tuldi kohale viis minutit pärast seda, kui „maetu“ oli juba heitnud endast hinge.

Näete, haudalaskmisega on risk. Teine asi, elu pahelistesse urgastesse sukeldumi-

ne. Sümboolsed haavad. Ja ülestõusul on siis teine termin: puhastustuli.

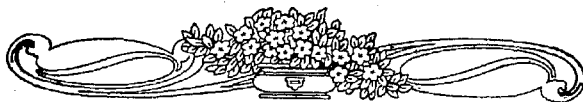
Sangar sõidab Pariisi, lõbutseb seal vähe ja ütleb endale ning kogu Eesti maailmale: see on mu Kolgata, mu puhastustuli. Seal- ne tuli on põletanud lähipölenud sangari nii õilsaks, et pane talle pühavaimu tu- vike pähe ja lase lennata — kõrtside pime- dasse hädaorgu. Patt ei hakka talle enam külge, vaid sulab ta ees nagu lumi ees päikese.

Tung kõrguste poole. Sellepärast Mart Raud läkski põranda alla. Kirjanik peab hankima endale kannatusi, sest läbi kan- natuse viib tee puhta rõõmu juurde. Veks- livõltsimisega õitendad hinge asjad ja ajad end püsti kuulsaks.

Mõni meie kirjanik öeldakse olevat languse teel. Vaikib. Ta on haanas, selle- pärast trubaduur ei saagi laulda. Aga tu- leb aeg, kus kivi veeretatakse kõrtsi ukse eest ja poeet tõuseb jälle lendu kõrgusse vidistama, nagu löoke kevadel. Aga võib juhtuda ka nii nagu selle fakiiri ja pariis- lasega. Et ei tõusegi enam. Liig kauaks jäävad restosse viinavarjusurma.

Tallinnas tahtjs keegi kõrgem politsei- nik jõuda puhtuse lumistele kõrgustele, alustades sõjakäiku pildizurnaalide vastu. Mina ei hinda seda mingiks vägiteoks. Palju enam ma austan seda kõrget polit- seinikku, kes sukeldus vargsi pritoonipime- dusse, kus prostitutsioonipesa. Minister ka- ristab teda selle eest arestiga. See kõik tu- leb talle kasuks. Puhastustuli.

Kuritegu oleks võidelda pahede ja pri- toonide vastu. Sest moodsa mõtlemisviisiga inimesele need on nagu kauss veega, kus pestakse hinge pale puhtaks. Kes tohib keelda meile puhtust!

EESTI ILUSAMAID NAISI
ILUDUSVÕISTLUSEL 1930

„Kevadfee”, Tallinnast.

„Iti”, Mulgimaalt.

Inimsoo mehelikke eeskujusid.

Elulisi, kirjanduslikke ja sportlikke ideaaltüpe.

Sest saati, kui on olemas inimesed, on olemas ka elusihid; sest ajast, mil tekkis ühiskond, on ka pärit eeskujud, milliseid püütakse jälgida. Sarnase isiku ümber põimub saagade ring, talle poogitakse külge võib olla tervete inim-põlvede teod ja seiklused; ja lõppeks ei tähenda ta nimi rahva seas enam mitte isikut, vaid paleust, rahvuslikku kangelast. Nii arvatavasti on tekkinud Herkulesed, Siegfriedid, Simsonid jne.

Hiljem kui ühiskonnad läksid suu-remaks ja jagunesid seisusteks (kastideks), kujunes igal seisusel oma ideaalne tüüp, mis püsis nende juures aastasadasiid. Rooma põline kodanik Caesari peaga, õpetatud munk, rüütel laitmatu ja julge, need kõik on mõisted, mis manavad meis esile teatud kujutelmad. Kuid nad kõik tähendavad teatud ringkondade juures väljakujunenud paleust.

Alles siis, kui kodanikkond algas võitlust oma õiguste eest, alles siis, kui ta ühendas selle uue mõiste „maailm“ kultuur ja tsivilisatsiooniga, kui hakkasid hargnema liikumine, maailmajandus, maailmakirjandus ja — kunst, siis võis alles tekkida üldine tüüp, inimkuju, kes kehastab kogu oma aja olemuse. Veel Voltaire ja Rousseau kirjutasid kuningakodadele, kuigi nad ise teenisid kodanikkonda. Rousseau „Emile“ suutis ümber muuta vaid teatud kitsama ringi kalduvused ja sihid; kuid alles Goethe „Wertheri“ ilmutades võime kõneleda „wertherismist“.

Noore, nukrutseva ja auahne Jerusalemi endatapp ja Goethe armastus Kestneri mõrvoja, Charlotte Buffi, vastu andsid tõuke romaani tekkimisele, kuid Werther ei ole ometigi Jerusalemi ega Goethe, vaid üliisikuline tüüp, kelles peitub aristokraatse kodaniku „ilus

hing“. Üks terve generatsioon elas omas tundeilmas sarnaselt Wertherile ja suri ka nagu Werther. Loodusse suhtuti Wertheri silmadega, armastuses kannatati „tundlikuima kirega“.

Kahest üksikust isikust oli kirjandus saavutanud kaasaja esindaja, inimese, kes oli alles kujunemisel, kuid nüüd leidis oma kaju kirjanduslikus eeskujus: see ei olnud enam kangelane, vaid kirjanik ja fantast, mitte teoinimene, vaid mõtiskleja, minainimene ja panteist, individualist — kelle tahtmised ja võimed on vastolus üksteisega, kes on haiglane oma rikkalikus seesmises ja kiduras välises elus. Werther hukub selle tagajärjel, kuid inimkond on tugevama materjalist. Ta areneb suure järjekindlusega, tema lõhestatud seesmine ja väline ilm riivavad ta pettumuseni; kirjanduslik üleminekutüüp sarnasest pettunud kangelasest on Chateaubriandi „René“, ja tema kujutab endast sarnase sihikindlama tüübi eelkäijat, kui on lord *Byron*. See on mees, kel ei olnud julgust mitte ainult kirjutada sellisest elueitavast tüübist, vaid ka elada selle järgi.

Kohutav temperament kisub Byroni kõigis ta kirjanduslisis väljendisis kui ka harilikus elus äärmustesse. Sellest tulebki, et kõik, mis ta kirjutab, on läbielatud juhtumite kirjanduslik ümbervormimine. Metsikult möödunud noormeheiga, hoogne reis läbi Lõuna-Euroopa riikide, tormitsev loodusearmastus ja sügav melankoolia sihitu elu üle põhjustavad ta esimesi „Childe Haroldi“ värsse, ning nende ennekuulmatu edu muudab üksiku noormehe salonglõviks, maailma esimeseks armastuskangelaseks. Ta ebaloomulikule ilule ei suudetud nähtavasti vastu panna. „See kahvatu nägu on mu saa-

tus!" hüüdsid ilusaimad Inglismaa naised. Walter Scott ütleb tema kohta: „Byroni nägu oli sarnane, millest võis uneleada." Ja keset kirjanduslist võidukäiku, keset seda kohisevat elu tabab katastroof vaevalt 28-aastast noormeest. Ta noor naine lahkub temast igaveseks, Inglismaa avalik arvamine tõuseb müürina ta vastu, põlatud erakuna seisab seni imeteldu ja jumaldatu seltskonna ees — põhjus: arvatavad armusuhted oma poolõega, mille üle veel tänapäev vaieldakse — ja jäänud jälle üksikuks, ta pageb kodumaalt. Siin võõrsil, pagedes maailma eest, ta õpib laulma viimsest üksildusest, inimpõlgamisest ja *ilmavalust*. Viimne uhkus enda jõu üle, viimne valu inimviletsuste üle; inimkond piina ja surematuse Kainimärgiga, see on tema usutunnistus, mis löikas kaasaegse maailma südamesse ja muutis süinge Byroni kuju kogu vaimlise inimkonna paleuseks.

Ei olnud teist teed, millist pidi oleks saanud mööduda Byronist. Vaimline osut pidi võtma uue sihi, kui taheti saavutada uut. Ja uudus tuli tegelikude teaduste tekkimisega, *tehnik*a sünniga. Mõtiskelud ja kujutelmad, mis seni sihitult keerlesid metsikuis unelmais, leidsid äkki rikkaliku põllu tõelikkuses ja sihi positiivsete väärtuste loomises, untes leidustes, tehnilises produktioonis. Kuid imelik on see, et mehed, kes löid uue aja ilme, ei saanud mälestisammast kirjanduses. Neid, nagu *Krupp'id*, *Siemens'id*, *Borsig'id* j. t., kes olid kogu inimpõlve eeskujudeks, kirjanikud ei sulatanud üheks tüübiks. Kirjanduslikku ilma ilmus rida edukaid insenere, kaupmehi — tarvitseb vaid mõelda Freytag'i teosele „Soll und Haben" — kuid ükski neist kujudest ei saanud universaalseks, kuigi just need inimesed teotsesid kogu maailmas. Seevastu kirjanikud haarasid kinni nende teotsemise varjukülgedest ja kirjeldasid sotsiaalset viletsust — vaja mõelda vaid Zola romaaniseeriale, saksa naturalismile — ilma, et

oleksid suutnud luua üldist ideaalkuju. Ehk jälle nad ilutsesid rikkuses ja löid toreduse, blaseerumuse, tüdimuse kultuse — meessoopaleus möödunud aastasaja lõpul. Õgev joon viib siin Baudelaire'ilt ja Huysmans'ilt *Oscar Wilde'ile*.

Wilde'is leiame nagu Byron'iski liialdatud dandylikkust, kuid temal puudub Byroni däämonlikkus. Wilde tahab olla vaid ilu kummardaja, kuid see ilu peab olema dekadentne, rikutud. Tema ilmudes seltskonda krüsanteemi või orhideega nõopaugus või paabulinna sulega käes ja kõneledes oma paradoksaalseist tähelepanekuist, ta oli tolleaegse kultuuri poolt rikutud seltskonna jumaluseks, ebaloomuliku minakultuse preestriks, elumeeste ebajumalaks. Kõik tema juures on kunst, kõik tema juures on aga ka kunstlik, poos, mis saanud teiseks naturriks. Ühe inimese näitlemine, kellele ta enda elu on näidend, kes, selle asemel, et ise elada, laseb elada omal pildil — Dorian Gray portree. Seetõttu saab aga näitleja, elunautija, teatri elumees, paleuseks. *Giampietro*, *Harry Walden*, Viinist tuleb mahe elunautija „*Anatol*"', see Schnitzlerlik südametemurdja jne.

Jälle oleme jõudnud rafineeringu tipule ja jällegi võib elu edasi minna ainult siis, kui elupendel võtab teise sihi — ning ta võngub tagasi ja jääb peatumata *sporti* juures. Ja jällegi ei järgi kirjandus. *Tehnika* saavutab ennekuulmatut, nende nute saavutiste järgi kujuneb ka uus inimtüüp, avantürist, kes ei ole põrmugi romantiline, kes võitleb masinaga, laseb tormata autol, teeb lennukiga surmasõlmi, kes iga minut valmis ohverdama elu neile jõududele, millistega võrreldes metsloom on manguasi — kuid ei leidu ühtki kirjanikku, kes kujutaks teda eeskujuna, käesoleva aja sümbolina tulevasile põlvetele, ja seepärast jääb võimalus ühele mõtte-teadlasele — Graf Keyserlingile — ristida tänapäeva inimest: *šofferit-tüübiks*.

Harjumus valitseda üliloomulikke

jõudusid, on mõjutanud ka nõudeid enda keha vastu, on põhjustanud spor- di igakülgset arenemist. Paralleelselt lenduriga ja autosportlasega, kes on tehnilisi sportlasi, kujuneb ka sportlase tüüp vana mõiste järgi. *Rekord*, uus rekord, ja champion on päevakangelased — ja selle tüüp on aja kangelane.

Ja jällegi streigib kirjandus. Igapäevaste võitude inimesed on meie aja kangelased. Nende päralt on elu — milleks vajavad nad veel kunsti? Elame keerulisemal ajajärgul; janu elu järgi, vaimustus enda keha, masina te-

rased, plahvatusgaasi ja elektri taltsuta- tud jõu üle, on meie aja elu tunnuseid, ja kirjandus jääb teisele kohale, kuna võidab mehe eluline tüüp. Kuid juba pulsseerib midagi meie sügavaimas ole- muses, ikka rohkem hakatakse kahtle- ma positiivsete teadmiste väärtuses, ikka tugevamad jõud tekivad vastu- jõuks vaimutapvale „amerikanismile” — kuid veel ei tea meie, millega seda asendada. On see jällegi kirjandus, mis näitab meile meie lähema tuleviku ees- kuju, mille järgi võiks kujuneda uus põlv?

Jaapani ööd.

Elevusrikkaim on Iokohama õhtul ja öösel. Päeva läbi on seal, nagu mujalgi Jaapanis, veidi vaikne, eriti kuumadel päevadel, kus suvipäike halastamatult kõrvetab. Ent kui laskub alla öö jahe- dalt, kui kuldhiilgavalt, avaralt taeva- võlvilt eralduvad oliivrohelistes puud teravate siluettidena, siis valgub inimesi tänavale kõigist elamuist ja majakesist. Kõikjal on tihe surumine.

Siin-seal mõni eurooplane — ilmarän- dur, sõites kahe rattalises Jaapani tros- kas, riksas. Galopp! Galopp! Raskesti hingates ja higist nõretades tormavad vaeses veoloomad inimeste näol, n. n. juurikišamad, mööda tänavaid edasi, esi- mene teeb omale karjumisega teed, tei- sed järgnevad. Galopp! Galopp! Kahe- kümne minuti jooksul on head euroop- lased läbistanud linna risti-põiki ja usu- vad, et nad on näinud nüüd kõik. Tõe- liselt nad ei ole aga näinud midagi, ei ole ka midagi kuulnud ega juure õppi- nud, vaid seevastu jalakäija jaapanlase tuju ja rahu rikkunud, kes rõõmustas vaikselt öhtu üle pärast rasket päevatööd.

Ainult see, kes kõnnib aeglaselt, tuleb tagasi vanale kohale, seisatab ja vaatleb, see õpib tõesti mõistma Jaapani linna võlu.

Klipp, klapp; klipp, klapp; klipp, klapp! Raske on öelda, millise heliga oleks sobivaim võrrelda seda tuhandete puusandalite, puutuhvlite ja piseimate puukingade klõbinat. See on massiline heli, mis sarnleb vast rohutirtsuparvede sädistamisele jaapani puil, see on rohu- tirtsude leegionide hüplemine ja lend- lemine, ritsikate laul rohus, jõe kohin ja vadelemine, rahuliku mere aeglane rullimine — mitu tuhat suurt, väikest ja väikseimat heli, kõigi sulades kokku üheks akkordiks. See ei ole meelitavalt magus heli, ei ole ka ürgjõuliselt või- mas. Sest ta ei kõla hõbedaselt kui üle libeda jäävälja lendav uisk, ei kõmise ka nagu võimas ja raske läheneva bat- taljoni marss, ei ole ka lähedale tormava ratsadivisjoni kabjamüdina taoline; see on jaapanlik, eht jaapanlik toon, alati ühtlane, mitte liig tasane ega liig vali, ka mitte liig arg ega liig kirgeline, tule- tades meele vast jaapani kandli puuheli, jaapani öövahi väsimatut tammumist, kõva puu kõval pinnal, täiesti kõva heli, vali nagu on siinse maa inimese elu, kui mööta seda eurooplase mõõdupuuga.

Ta ei ole aga tõeliselt põrmugi raske! See on töö, hulka rasket inimtööd; sa- geli töö, milleks meie Euroopas tarvi-

EESTI ILUSAMAID NAISI
ILUDUSVÕISTLUSEL 1930

„Alraune”, Tartust.

„Solveig”, Tallinnast.

tame loomade tööjõudu. Peaaegu spartalikult väikesed on nõuded siin maal; ollakse rahul vähesega, õige vähesega, ütleksime meie. See on igavene, vaikne ilutsemine, see on rõõm kõige ilusa üle, mis pakub neile maa; rõõm oma kirjude lindude, suurte liblikate ja sirtsuvate rohutirtsude üle; rõõm oma suurte, võimsate metspuude, tuhandete lillede ja õiekeste üle; rõõm kõige nende lugematute esemete ja asjakeste üle, milliseid nad oskavad omale valmis meisterdada ise.

Ja omas rõõmus, omas heatujulises elunaudingus, seal muutuvad lapsiks suured ja vanad: vanad vanaemad, emad ja isad, nad muutuvad kõik suuriks lapsiks, kes kannavad endas lapse muretut õnnitlemist.

Igal õhtul, öö öö järele, on päevase raske töö ja vaeva tasuks jaapani linn kaunistatud ja ehitud kui väike või suur lastepidu: kirjud laternad, kirjud, punased, sinised ja rohelised küünlad, kuhu iganes vaatad. Kuhu silm küünib: kirjud rätid sadandeis värves, lipud, laternad, paberrivad, mis kõik lõbusalt hõljuvad õhus. Lõustad ja naervad reklaamnäod, tiigrid ja metsikud merihiiglased, jumalate kujud ja sünged ning ähvardavad templivalvurid, midagi ei tohi puududa!

Hilisööni avatud ärid on täis tuhandeid toredusi, üks ilusam teisest, lastesüdamed võivad rõõmustuda, ja sageli just ilusaim ja paeluvaim ese on omandatav õige väikse raha eest.

Aeglaselt liigub edasi inimlohe, aeglaselt liigud kaasa isegi, peatudes iga liikuva või paigalseisva kaupluse ees, rännates ja tuhnides läbi kõik basaarid; kunagi ei tulda tagasi, ilma et oleks omandatud mõnd piasjasja.

Mida leidub küll kõigis neis ärides, kui paljust tunneb süda rõõmu, ilma et oleks tahet kõike omandada: vanad puuja pronkstööd, igivanad jumalakujud, väärtuslikuimad ja värviküllaseimad siidkangad ja valmisriided. Siis kõik need lilled ja ilupuud, millistest oled

enne kuulnud nii palju, millised tunduvad algusest peale juba vanade, armaste tuttavatena. Ometi imetled, kui näed, kuidas jaapani aednik oskab manada esile paarist tillukesest päkapikupuust kõrge ürgmetsa, kuidas ta paarist lillekesest, madalaist rohulibledest ja mõningast kivikesest ehitab kokku suurvõimsa iluaia.

Lilled ja puud, aiad ja metsad! Vaid linnud puuduvad neis!...

Linnukauplejad on lõpetanud päevatöö, see on hea väikestele sulgvangidele, kel on nüüd rahu, halb aga kogu peo tertvikule.

Sest ei ole kerge loobuda neist ilusaist, alati valgete puuvõrede taga istuvaist ja sellegipärast rõõmsasti vadele-vaist ja sädistavaist lindudest, kas või ainult oma värvitoreduse pärast peaksid nad olema kohal. See sirab ja sädeleb kõikvõimalikes toones, heledaimast valgest kuni sügavaima mustani; kõik üleminekud ja varjundid, kõik segavärv-iv on olemas, ja mõned võõramaistest lõunamaalindudest on kirjutäpilised ja kirevad kui meie lõhed ja forellid.

Kuid nad magavad ja ainult õige tillukeses puupuuris istuv ja sirtsuv rohutirts püüab asendada neid, võttes osa lõbusast öökontserdist nii valjusti kui võimalik.

Kuid küllalt neist tuhandeist asjust ja asjakesist. Kes ei ole näinud seda oma silmaga, sellele ei ole võimalik seda selgeks teha, vaatamata ka pikemaile ja vaimustavaimaile kirjeldisile.

Nüüd ruttu žonglööride ja artistide juure. Etendatakse isegi õige õudseid, india kunsttükke.

Siis teatri. Jaapanlased on head näitlejad. Nad avavad kaugusi ja avarusi, milliste ees seisame üllatunult, haaratud sügavaima hinge põhjani. Eriti kirgliste ja süngete tunnete avaldised, kui ka valu ja tugeva hirmu väljendised, mõjuvad sageli kohutavalt tugevasti.

Nüüd geišad! Neid tunneb ju igaüks ja isegi see, kelle maade- ja rahvas-
tetundmine väaris koolis nõrka, teab, et

Jaapanis peetakse kirsioõtepäeva, et seal on geišad, et mainitud geišad tantsivad ja laulavad ja on üldse väga kaunid ja kenad.

Kaunid ja armsad on nad tõesti, eriti päris väikesed, n. n. õpilased — kes näivad koomilistena, ühtlasi kütkestavaina oma hiiglasuures obi's (vöö) ja hiiglasuurte lilledega juukses.

Vähem kaunis ja kena on nende laul ja kandliklimberdised. Sageli väga graatsilise tantsu üle võib palju enam rõõmu tunda. —

Jälle välja vabadusse!

Heredasti libeist valgus tasa tuules värisevaist lampioonest, hüppab lõbusalt tänavale, lipsab kitsaimaist tänavasoppidesse. Laialt valgub ta äriustest ja suurtest teatritest kõnniteile. On mõnes lagedas paigas veidi pimedam, on seal otsekohe paar aednikku oma lilledega, mänguasjade kaupleja oma varandustega, siidrättide müüja või rohutirtsude puuritaja, ja nad kõik on asetanud maha oma kauba kõrvale paar heledat lampi.

Ei! See ei ole tõesti eurooplase korra-

pärane ja õige kaine valgustamisviis. Siin küünal ja seal küünal; siin uhke valgusjuga, seal kahvatu sädemekene vaid, seal kaugel ülal, haihtudes sügavasse öhe, arglik loitev virvetuli.

Isegi küünlais, särakroones, lampioones, lampes ja tuulelaternais on tunda ehtsat kunstnikuaimu. Ebakorrapärased on nad ja ometi ühtlased — üks suur tervik — kõrgete taevatähtede järeloomamine ja kordamine liliputmöödus.

Ja iga küünal, valgustagu ta ka nii väikselts ja tagasihoidlikult, ta toob igaühel, kes õieti vaatleb, uue väikese üllatise, uue vaimustuse, uue rõõmu, kuni, väsinud kõigist neist rõõmudest, surmani väsinud kõigist sellest vaatlemisest, hakkad läbi aegamööda vaiksemaks mineva linna koju poole astuma.

Ent veel unes kuuled seda puusandalite klõbinat, kuuled naeru ja juubeldavaid helisid, kuuled kõigi nende väikeste ja suurte laste rõõmsaid hääli ja näed vilkumas ja sädelemas, loitmas ja säramas jaapani öö tuhandeid kuldseid küünlaid.

V. Rummel.

Kevadpühade võlu.

Ülestõusmispühade vesi toob ilu, tervist ja armastust.

Vesi nõidusvahendina rahvausus.

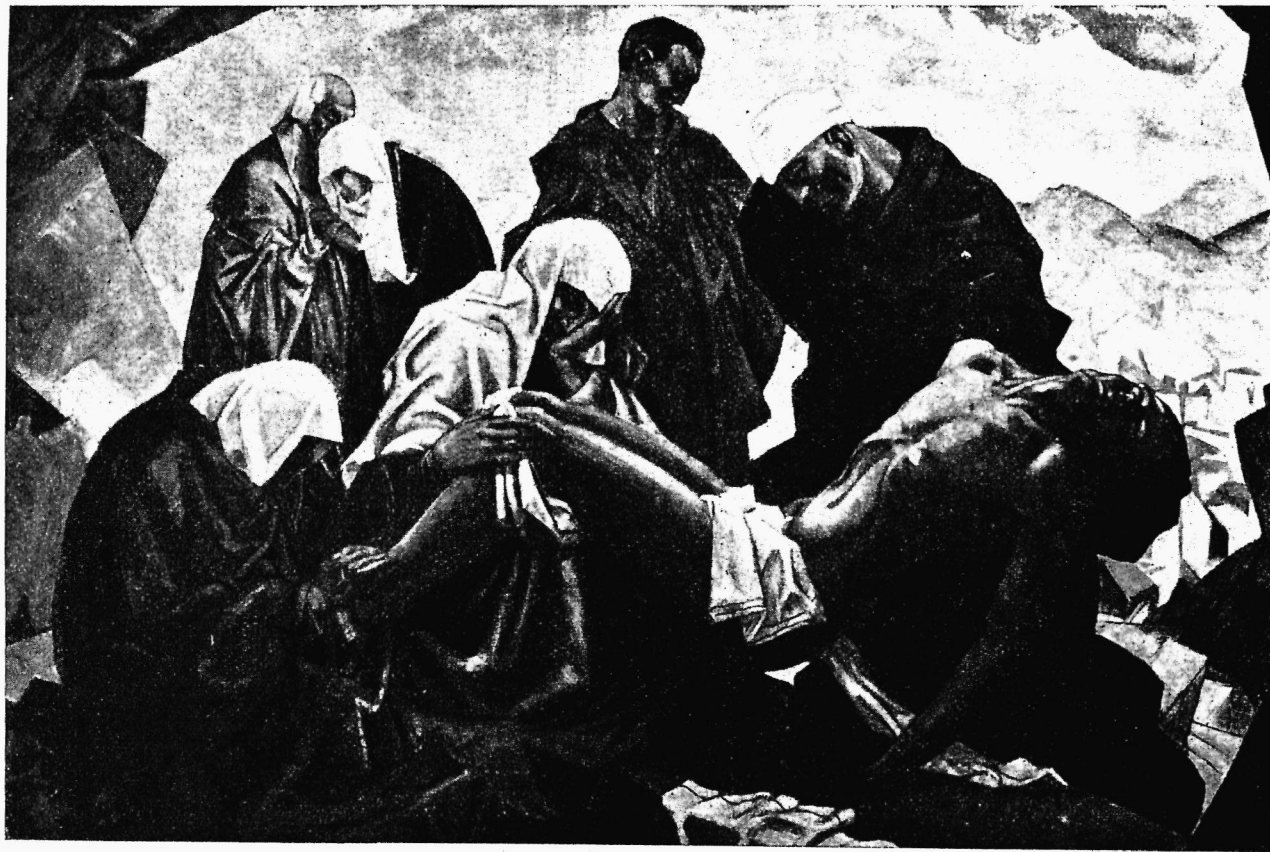
Tuld, vett, õhku ja maad pea kõikide maade vanarahvas on austanud kui esemeid, mis on jumalustega lähedalt seotud. Nii oli vesi, eriti allikais ja jõgedes, püha, mida ei tohtinud reostada. Ka mängis ta suurt osa lausumises. Ja tänapäevgi veel tuuakse mõnel maal veele suurte kiriklikkude pidustuste aegu ohvreid. Meilgi leiab jordanivesi alles elavat harrastust.

Vesi on meie vanausa järgi puhtuse sümbol. Vesi on püha seepärast, et ta tuleb taevast (vihmana).

Vanade eestlaste veeauustus on pärit Germaanist ja seepärast langeb meie vanarah-

va „veeusk“ kokku saksa veemaagiaga. Käepäraste huvitavate arhiivimaterjalide abil — Walter Jentschi järgi, võime siinkohal võrrelda otsekohe meie ja germaanirahvaste veeharrastust. Ühed kui teised punktid sarnlevad täiesti.

Nõidusvõimsaim on vesi jõulu aegu. Kui kirikukellad jõuluõöl löövad, muutub kõik vesi ojades ja jõgedes veiniks. Kuid ainult vähesed inimesed — pühapäevalapsed — võivad teda näha ja ammutada. Kes aga teda näeb ja joo, peab selle üle vaikima, vastasel korral jääb ta pimedaks. Kolmekuningapäeval, 6. jaanuaril, või ka õhtul enne seda, pühitsetakse katolikuusuliselt

P. AREN.

Haudapanek.

A. KULKOFF.

Ülestõusmine.

Pühad motiivid eesti kunstis.

paigus vesi, sool ja kriit, mis osutuvad siis kaits- ja nõidusesemeiks rahva juures.

Ka ülestõusmispuhade vesi on nõidusvahend, tema kaudu võib saavutada ilu ja tervist. Sellepärast lähevadki enamikult kõik saksa tüdrukud, praegugi varasel lihavõtte hommikul oja kaldale või kaevuete ja võtavad vaikides lihavõtteveti; vaikides peab teda võtma ja vaikides kannuga koju viima, sest nõiamõju, mis peitub lihavõttevees, läheb kaotsi, kui neiu kõneleb vaid ühe sõna või sõandab naerda.

Lihavõttevesi annab ilu ja tervist sellele, kes end temaga peseb, ta on ka mõjuv vahend õnnetu armastuse vastu. Majajasa pritsib kõik ruumid, põllud ja piirikivid temaga, sest see toob õnnistust. Ka poisid ja tüdrukud pritsivad üksteist sellega. Hobused, keda pestakse selle veega, lähevad tugevaks. Tubades hävitab ta kahjulikud putukad.

Uusk lihavõttevee nõiamõjusse kutsub noormeeste juures nokkimisi esile. Nad narrivad igal moel veeammutajaid, nii et mõni tütarlaps ainult naeru ja kihistamise- ga saab jätkata teed, mistõttu muidugi vee mõju haihtub. Teised tüdrukud aga, kellel õnnestub pageda, viivad vedela varanduse suure rõõmuga koju.

Ka on veega ennustamised levinenud paljusis paigus. Lihavõtte hommiku hämaruses lähevad tüdrukud allikale, süütavad seal küünlad põlema ja esitavad mitmesuguseid küsimusi tuleviku kohta. Mõnes kohas neid viskavad õlgpärgja ja ühe halja pärja vette, pööravad siis ringi ja püüavad ühte neist pargadest haarata. On see õlgpärg, mis neile kätte sattub, peavad nad jääma vallaliseks veel kolm aastat, saavad nad aga rohelise pärja, siis kajavad varsti pulmakellad. Austrias viskavad ebausklikud värskeist okstest risti ojasse. Jääb rist veele ujuma, siis tähendab see õnne, vajub ta aga vette, toob see õnnetust.

Pritsimine ja kastmine on meil mõnes kohas praegugi moes. Kastetakse karja, künnilisi ja peig ja pruut niisutavad end abielu õnneks.

Pöide-Audla eluvee allikavesi parandab silmahaigusi.

Viini lähedal on väikene kaev, kuhu rändavad inimesed ülestõusmispuhiks. Selle kaevu vesi, kui temaga hõõruda silmi, ennustab legendi järgi numbreid, mis võidavad loteril.

Ebausklikud naised püüavad saada ilusaks ka märtsikuu lume kaudu. Seda hoitakse alal veena kogu aasta ja igapäev valatakse teda veidi pesuveesse. Märtsilumi kaotab vana ebausju järgi ka tedretähed.

Soolatüükaist saab lahti, kui pesta käsi Suurel Reedel jooksvas vees. Ka võib löi-

gata leedripuusse nii palju löikeid, kui on soolatüükaid, viia kaines olekus ja vaikides see kepp jooksva vee juure, lüüa temaga kolm korda vastu maad ja visata siis vette. Soolatüükaid ja käsnu võib ravida ka selle veega, mis kogub hauakividele.

Tahab ebausklik, et tal oleks alati raha majas, täidab ta vanaaasta õhtul kõik veeanumad veega ääreni täis ja asetab nad eeskotta, see toob rikkust terveks aastaks. Kuid enne peab kõrvaldama majast kõik must vesi, muidu ei saa nõidus avaldada mõju.

Pikka elu saab siis, kui valatakse vett läbi kivi, millel on auk keskel. Kes astub üle maha valatud vee, sureb varakult.

Tahab noor neid teada, kas ta abiellub ja millal, siis paneb ta kuuvärjutuse ajal vett välja. Seal näeb ta oma tulevast meest; joonte arv viimase otsaesisel tähendab abi-elu aastaid. Ei näe neid midagi, jääb ta vallaliseks. Lõuna-Saksamaal teevad neid pärgi üheksat liiki puust, panevad need pähe ja lähevad tähtedeküllasel ööl jõe juure, mille kaldal kasvab puu. Seal näevad nad armsama kujutist.

Westfalenis võtab tüdruk Madisepäeva ööl uue savinõu, võtab kolm korda temasse vett ojast ja kõneleb sealjuures igakord: „Madis, anna mulle teada, milline saab olema mu mees. Kas annab Jumal mulle rikka mehe, annab ta mulle õlut ja viina; või annab ta mulle vaese, annab soola ja leiba? Selle ja selle nimel jne.“ Siis viib neid veenõu koju, võtab end kõõgis alasti, istub suurde korvi ja asetab veenõu oma ette. Otsekohe ilmub tulevane. Ilmutisega ei tohi aga kõneleda.

Abieluhimulised lasevad jõuluõöl vee ära külmada ja ennustavad siis jäävigurite järgi tulevase kaasa elukutset. Kõige parem on, kui enne selles vees veel jalgu pestakse.

Juba keskjäl laialt tuntud ebausik, mis säilinud meie ajani, ütleb, et noored emad on eriti vastuvõtlikud nõiamõjule. Sellest saab aga hoiduda, kui nad ei mõõdu lahtis- test kaevudest.

Ebausik tunneb suurt huvi ka laste vastu. Kui laps viiakse välja ja ta seal magama jääb, lõpeb ta uni igaveseks, ta ei saa enam kunagi hästi magada. Sellepärast peab kohe valama keedetud vett mingisse anumasse ja asetama sellele kummuli pöör- dud pott, siis saab laps oma korraliku une tagasi. Et lastel tuleksid kergesti hambad, lastakse neid juua nõust, millest on joonud lepalind.

Vesi ennustab inimestele ka surma, nimelt Andream õöl; mõnes paigas on esime- ne maikuu õö surma ennustav. Kui siis keskõöl vaadata jõevette, ilmub veepinnale

inimese pea. Ainult see inimene, kel on sarnased näojooned temaga, peab varsti surema. Šlesias asetavad ebausklikud kolm taldrikut lauale, täidavad nad vee, liiva ja sütega. Kes nüüd tahab teada oma saatust, läheb tagurpidi laua poole ja võtab ühe neist taldrikuist pahema käega. Vesi tähendab sel juhul õnnetust. Saadakse liivataldrik, siis ei ole surm enam kaugel, söed enustavad aga mõrsjapärga.

Veega aetakse majast välja ka ebasoovitavad neljajalgseid majasõbrad, kui osatakse natukenegi nõiduda. Nii kaovad hiired, kui valada küüni kolme nurka see vesi, mis järele jääb veest, mis niitjad enesega kaasa võtavad. Hiired peavad siis kiiresti neldanda nurga kaudu pagema.

Ebausklikud kaitsevad ka oma varandust mitmel viisil varaste eest ja oskavad seda

tagasi nõiduda. Selleks on olemas varga õnnistamis- ja needimissõnu, mis sunnivad teda varastatud varanduse tagasi tooma. Ka vesi mängib sealjuures suurt osa. Jätab näiteks varas oma riietusest midagi maha, kas või mütsi, siis kastetakse see voolavasse vette ja riputatakse korstna otsa. Kolme päeva jooksul on varastatud esemed omanikule tagasi toodud.

Ka võib panna väikese tüki tina õnna kondi sisse, siduda ülalt ja alt kinni ja visata voolavasse vette. Siis ei ole vargal enam rahu, ta südametunnistus hakkab teda piinama, ja ühel ilusal päeval ilmub kõik varastatud kraam uuesti majja tagasi.

Vesi peseb ka nõiduse. Nii pesid vanad liivlased Väina jões maha ristimise.

Nii on veel ebausustus mitmesugune mõju, ühele toob ta õnne, teisele valu.

Irene Merriam.

William Locke' romaan.

4

Nüüd ta juba enam ei mänginud tulle. Nagu kergemeelne liblik lendas ta otse tulle. Ta kirjutas meeletuid kirju Anna Kassabale. „Ilmus prints. Ma tundsin ta ära esimesest pilgust. Mu süda on täis kirglist armastust ta vastu. Kirjutan sulle selleks, et saada jõudu ja mitte karjuda valjusti teistele oma õnnest. Ma ei saa magada. Varsti toon ma sinu juure oma printsi.”

Seda kirja lugedes vanal naisel silmad muutusid järelmõtlikuks, nagu seda sageli juhtub vanade inimeste juures, kes veel mäletavad ammu möödunud aegade tormiseid kirgi. Aga ta oli ettevaatlik ja põletas kirja. Võib olla ei ole see siiski veel õige prints, mõtles ta.

Minna aga ei kaelnud selles. Ta saavutas võidu, olgugi kalli hinnaga; aga tema taltsutamata kiring ei annud talle mahti seda tunda. Ta kohtas Guy'd pea igapäev, vahelt tema kontoris, vahetevahel kokkuräägitud paigus West-End'is ehk enese juures kodus. Ta oli õnnelik. Ainsa kohtamistunni õnnest

jätkus talle veel ülejäänud kahekümnekolme jaoks, see tund sundis teda elama äsja möödunud läbielamuis ja andis talle kindlust tuleviku jaoks. Riidetuse väljamõtlemine järgmiseks kohtamiseks ei võtnud ka vähe aega. Nende suhete ebamäärasus valmistas talle suurt lõbu.

— Kaunis lõbus on teeselda, eks ole? — ütles Minna kord temale.

— Kuidas teeselda? — küsis ta vähe kohmetult.

— Nagu tahaksime meie oodata nii kaua. Nagu suudaksite teie muretseda enesele varanduse kahe aasta jooksul! See oleks vaimustav! Ja hiljem kõik muud toredused, mis?

Ta tõstis silmad üles, neis peegeldus pilge — nad jalutasid Temjle'i hoovis — ja ta libistas oma käe noormehe käsi varde.

— Mida tahaksite küll omada? — küsis Guy. Ohkega tõmbas Minna ta kõrva oma huulte lähedusse ja sosistas:

— Teid — ja ma ei oota kaht aastat, aga meie võime veel teeselda vähe.

— Mina suhtun sellesse täiesti tõsiselt, — ütles Guy.

— Mina samuti, — vastas Minna naeratahes.

See jutuajaminine tõendas noormehele kõigi nende plaanide ebapraktilisuse. Minna ei olnud üks neid armsaid naisi, kelle jaoks mehed töötavad ja keda nad hellitavad. Nende vahekorras oli liig palju meelelist. Aga ta töötas enesele, et ta ei lähene Minnale rohkem, kui lubavad kõlbluse piirid ja et ta ei abiellu temaga varem, kui pääseb ta isa küüsisist. Kuid kuidas saada raha, seda ta ei suutnud leitudada.

Sel suurte raskuste ajal saabus teade, et tema onule sündis poeg, kogu varanduse pärija. Kindlustus oli hävinenud ja tema poolt Israel Hart'ile antud võlakiri oli muutunud tühiseks paberilipakaks.

Varsti sai ta rahustava kirja oma valalistelt õdedelt, kes olid temast vanemad aastaid ja elasid vaikselt ja rahulikult väikeses provintsilinnas. Nad tundsid talle kaasa päranduse kaotuse puhul (vanad piigad pidasid kinni sarnasest ilmavaatest) ja kinnitasid, et onu Geoffrey siiski pärandab temale midagi peale oma surma. Onu tähendanud sellele mõni kuu tagasi, kui ta püüdis õigustada nende ees oma vanaduse meeleustust. Ta ei saavat praeguste olude juures enam midagi rohkem teha. — Seda kirja lugedes, Guy pead läbistas hiilgav mõte. Ta tõusis püsti ja hakkas toas kõndima edasi-tagasi, kaaludes oma plaani üksikasju. Ta laenab oma õdedelt 5000 naela päranduse osa kindlustusel; kui see osutub küllaldaseks, maksab ta kohe oma võla Hart'ile; liig kõrgeid protsente tal maksta ei tule, sest õed endastmõistetavalt temalt liigkasu ei taha. Ta vähendab niipalju, kui võimalik oma väljaminekuid, hakkab koguma raha juhuseks, kui pärandusosa ei kata võlga ja abiellub Minnaga otsekohe. Oma surma puhuks teeb ta Minnale korralduse—tasuda võlg õdedele, ja vaid sel juhul tuleks Israel Hart'il

maksta see summa teistkordselt oma taskust. Igal juhul ei jää ta õed kaotusse. Ta oli sedavõrt vaimustatud oma hiilgavast mõttest, et ei pannud tänele ei kahte vildakut eeldust ega üht eksimust.

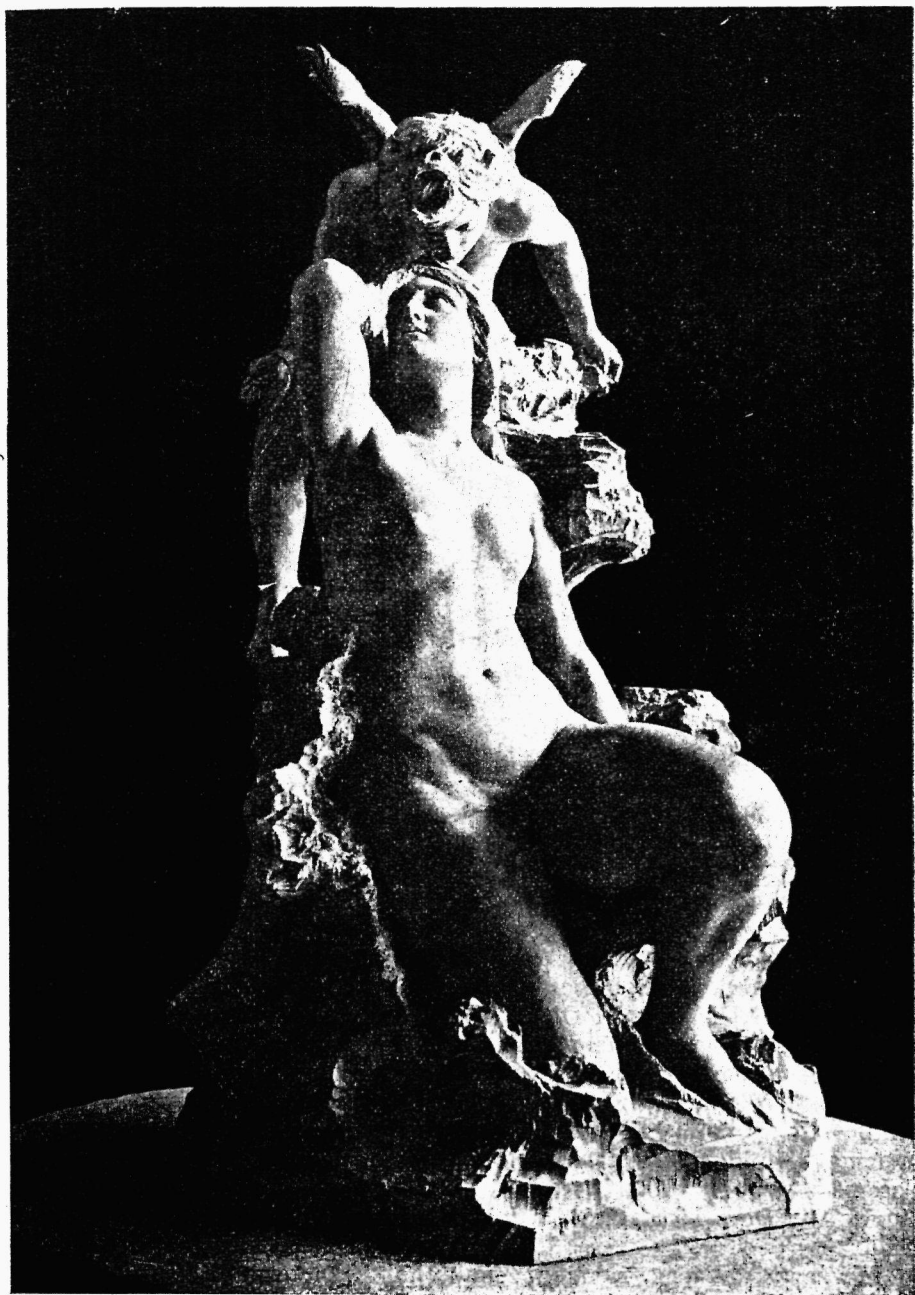
Järgmisel päeval ta oli juba Sellwoodis. Tema õed, Alice ja Dora, kellele ta oli teatanud telegraafiteel oma sõidust, olid jaamas vastas ja viisid ta läbi terve linna koju. Lai, vaikne tänav, mis tundus veel laiemana madalate, vanamoeliste majade tõttu, millised seisis laialipaisatuina siin ja seal, viis välja aasale, mille ühel küljel asus kirik. Kiriku kõrval seisis puudest ümbritsetud punane telliskivimaja, kus elasid õed. See oli rahulik, ilus kohake ja oli näiliselt täielises kooskõlas nende näoilmega, milles polnud märgata mingid üksildusest tekkinud erutuse või pettumuse tunnuseid, vaid ainult vaevalt märgatav abieluliste naiste täiusliku elu kadetsemine, mis oli möödunud neist.

Guy vaatas ringi, tõmbas kopsu värsket õhku täis ja vaatas armastusega oma õdedele. Nad kõndisid tema kõrval, hoides uhkelt pea püsti. Neil oli uhke, kuid liig suur kujutus oma suguvõsast, ja nende silmis omas Guy kõik selle silmapaistvamad omadused. Mitte igapäev sarnane inimene ei viibinud nende linnas. Nad nägid, et kõik Sellwoodi elanikud saatsid neid pilkudega, mis olid täis vaimustust ja austust.

— Meie just tahtsime sulle kirjutada, kui saabus su telegramm, — ütles Dora.

— Vara kõneleda sellest, — ütles Alice etteheitvalt. Ta oli viis aastat vanem Dorast, kes omakorda oli vanem kümme aastat Guy'ist ja sellepärast vaatas oma õele, kui igapäevseis asjus vähekegenud tütarlapsele. Guy naeratas, tundes ära Alice'i harjumuse. Muidugi tahtsid nad küsida temalt nõu mingisuguse klubi suhtes ja veel midagi, sama tähtsat, mille üle võis kõneleda vaid kinniste uste taga.

Alles peale selle, kui ta oli joonud

Prof. A. ADAMSON.

Agu tervitab Lainet.

Põlistatud pirnipuusse. Omandatud riigivanemale 1000 kr. eest.

teed nende mugavas võõrastetoas, algasid nad uuesti eelmist juttu. Ta süütas sigari — oleks võinud süüdata isegi piibu, kui tahtnud oleks — nii heatahtlikud olid õed tema nõrkuste suhtes — ja küsis, millega võib olla neile kasulik. Ühe hetke vaatasid nad temale kohmetult ja siis hakkas Dora seletama.

— Kiri, millise tahtsime sulle kirjutada... Ei. Meie ei kavatsenud sinult midagi paluda. See...

Ta vaatas Alice'i otsa, kes vastas temale pilguga, mis oli täis nõusolemist ja vastastikkust arusaamist.

— Asi on selles, armas Guy, — ütles lõppeks vanem õde, — meie peame teatama sulle kaunis halbu uudiseid. Onu Geoffrey tunneb end halvasti!

Guy ruttas avaldama oma kurbust, kuid muutes vargsi. Kallid hooldajad!

— Tema südamega on lugu väga halb, — jätkas Alice, — ja arvatavasti ei ela ta kaua.

— Surrakse ainult üks kord — ütles Guy, kes ei vaadanud enam asjale koomilisest vaatevinklist. — Kust teate seda teie?

— Meile saabus täna hommikul temalt pikk kiri, millises ta kirjutab veel muustki.

— Näidake parem mulle kirja, — ütles Guy.

— Dora, anna kiri! — ütles Alice ja jätkas, kuna Dora võttis laekast kirja. — Ma ei soovi halba temale. Olen väga kurb Geoffrey Coleman'i õnnetuse pärast, ja ma loodan, et ta oskab võtta oma surma, nii nagu kohane õigele ristiinimesele ja aumehele, kuid siiski loen tema ülalpidamist sinu vastu ebaõiglaseks. —

Guy võttis Dora käest kirja ja luges ta läbi.

— Ma saan läbi tema rahatagi, mu kallid, — ütles ta vahvalt.

— Muidugi saad, — vastas uhkelt Alice. — Coleman'id saavad läbi ka ilma võõra abita. Kuid see ei muuda onu ülalpidamist. —

Guy tõusis ja süleles naeratades Dorat.

— Milles siis asi on? Ärge vaevake oma armsaid päid tühiste asjade pärast. Mul on kahju vaesest vanamehest. Ta oli väga hea mulle, kui olin poisikene, — ta tegi minu kasuks palju rohkem, kui mina tema heaks. Sõitsin vaatama, kuidas teie siin elate ja kavatsesin ka südant karastada vanaisa vana madeiraga. Ärme' norutame!

— Küll oled sa hea ja armas, et külastasid meid, — ütles Dora ja suudles teda.

— Mu laps, — vastas Guy naerdes, — mitu korda olen sulle öelnud, et ma pole jumalakuju.

Noormees ei tunnud end heana ja õilsana, vaid vastuoksa häbistavalt pettununa. Kõik tema helged plaanid purunesid kui seebimullid. Geoffrey Coleman kirjutas omas kirjas otsekoheselt, et läbivaadates oma asju tähelepanelikult, ta leidnud, et need ei ole sugugi nii hiilgavas seisukorras nagu ta oodanud; ta on palju kaotanud, mahutades kapitali mittekasutoovasse ettevõttesse, maa ei anna endist kasu ja on panditud. Kuidas ta ka ei tahtvat, ei saavat ta midagi teha Guy kasuks. Käesoleval ajal ta on raskesti surmavoodil haige. Guy katsus vabaneda halvast pettumusetundest. Paluda õdesid anda temale laenuks oma võrdlemisi väike varandus, osutus nüüd võimatuks, kuna selle kindlustuseks tal ei olnud pakkuda muud midagi, kui oma vennalik lubadus vähehaaval tasuda võlga. Jäi vaid üks lohutus ja selle eest tänas ta saatust, — et kiri saabus õigel ajal ja hoiatas teda.

Ta naasis Londoni, kus teda ootasid hulk asju. Kuid väikesed kriminaalkaitseid ei toonud suurt tulu. Pealegi jälgisid teda ebaõnnestumised. Peale selle, kui kolm tema klienti olid mõistetud süüdi kohtu poolt, ta võttis kokku kogu oma jõu, et saavutada neljandale õigeks mõistvat otsust; kuid ka see ei õnnestunud. See suurendas veelgi tema meeleheidet. Samal ajal ilmus ka tema uus

luuletiskogu, kuid see võeti arvustuse poolt vähem soojalt vastu kui kaks eelmist. Arvustajad kirjutasi, et ta luuletised ei ole küllalt läbimõeldud, mõtet ebaselgelt väljendatud, ja soovitasid talle välja arendada tervemat ilma-vaadet inimese tundeelu kohta. Vihaselt viskas ta ajakirja paberikorvi. — Mis mõistsid need lollpead tema ideest! Need kujundasid ainukese õhkkonna, kus ta tundis end vabana neist neetud tuponeksist.

Ta läks Irene juure. Kuid ka siin ei leidnud ta endist vaimustust oma raamatu vastu. Irene tähendas, et ta oma uues värsikogus kalduvat praegusaja prantsuse sümbolismi. Ta luges näitena ette ühe luuletise ja leidis selles Stephan Mallarmé jäljendamist. Guy vihasust. — Miks teie ei nimeta mind dekadentseks, — algas ta ärritatult, — tühiseks sõnadetegijaks, äraelanud idealistiks. Selle poole kaldub teie arvustus. Teie tunnete mu ande langust, kuid ei taha ütelda seda mulle avalikult.

— Aga ei, Guy! — hüüdis Irene.

— Kõik teised luuletised on sama ilusad kui eelmised, kuid ma sooviksin, et kõik teie teosed oleksid ühevõrra väärtuslikud. Vaid kohati ei ole teie mõtted leidnud küllaldaselt selget väljendamist ja keel tundub liig kunstlikuna.

Irene püüdis kuidagi parandada noormehe haavatud enesetunnet. Kuid tema arvustus puudutas Guy'd sügavalt. Ta langes kokku igas suhtes. Teda aheldasid võlad, ta oli kaotanud endise lugupidamise kohtus, tema and nõrgenes: ta kujutles liialdatult enese jõuetust ja möödapääsmatut pankrotti. Ta oli külvanud tuulde ja nüüd tuli aeg lõigata selle külvi vilja. Andekad inimesed, kes enesega rahul ei ole, kaotavad sageli tasakaalu. Aike — ehk halva ilma keskpunkt, nagu sakslased nimetavad äikest, oli kogunud tema ümber ja ta pidas seda juba hävitavaks tormiks.

Minna jätkas külastamist tema juure, olles ikka ühtlasi kütkestav, väljakutsuv ja veetlev. Ta võlus teda ja tõukas ta

instinktiivselt kuristikku, meisterlikult kõlistades oma kulda.

Kord kohtas Guy Gerardi klubis, milisesse nad mõlemad kuulusid. Neil tuli lõunatada sõpradega koos. Jutuajamine kaldus kodustele asjadele. Irene ei olnud seni leidnud kohast paika oma päästetud vaeslapsel ja see viibis ikka veel tema juures; Irene oli sügavasti kiindunud tüdrukusse. — Kui Irene end juba kellegiga seob, ei saa teda mingi jõuga sealt vallandada, — ütles Gerard.

— Milleks ka teha seda? — küsis lühidalt Guy. Gerard istus hooletult toolil ja jälgis oma piibu sinist suitsu.

Ta vastas vaikelt:

— On juhtumeid, kus see on karde-tav. Vahest sooviksin, et Irene ei oleks nii vastuvõtlik kõigele.

— Häbene! — hüüdis Guy. — Sina igal juhul ei tohiks süüdistada teda.

Gerard vaatas ta peale kõrvalt veidi imeliku pilguga.

— Irene ei ole ingel ega täius!

— Ja Jumal tänatud, et mitte, muidu ta ei pööraks tähelepanu sulle ega mulle.

— Sina, oled luuletaja, mu sõber, mina aga — filosoof.

— Sa tahad öelda, et oled abielus, kuna mina olen sinu arvates neetud lollpea. Sind peaks lahutama Irenest aastaks või paariks. Siis sa hindaksid teda.

— Kinnitan sulle, see ei ole sugugi tarvilik, — vastas Gerard külmalt. — Aga mis puutub sellesse, et sina oled neetud lollpea — siis tunnen sind seks liig kaua, et sellest omale eriarvamuse teeksin. Kuid sina oled täna nagu laetud püssirohuga. Mis on juhtunud?

— Minu maks ei ole korras, — ütles Guy. Neile lähenesid tuttavad ja jutt kaldus teisele teemile. Alles hiljem, kui talle meelestus see stseen, Guy mõistis, kui lähedal ta oli tülist oma parima sõbraga. Vähem tasakaalus iseloom, kui oli Gerardil, oleks vihastanud Guy eba-meeldivaile sõnadele.

Kuidas lugu ka ei olnud, Gerard näis

unustanud olevat nende sõnavahetuse, kuid Guy oli ikka veel tusane.

Vähe aega enne Suvistepühi sõitis Minna Brightonisse. Oma ärasõidu põhjusena ta nimetas Guy'le, et ta ei soovi osa võtta eelolevast suurepärasest lõunast, millisele oli kutsutud enamik Londoni juute. Kui ta jääks, siis tuleks tal sel orgial mängida Heroodiase tütre osa. Ta täidaks seda vaid sel tingimusel, kui ta saaks vaagnal Goldbergi pea, kuid et seda võimalik polnud teostada, ta meelsamini lahkus silmapiirilt. Ta kutsus Guy'd enese juure Brightonisse. Guy sõitis esimesel võimalusel.

Oli suurepärase ilm. Minna oli võluv oma nooruse ja õnne õitsengus. Guy saabumispäeva õhtul istus Minna temaga samas paigas, kus algasid tema möödunud seiklused noore ohvitseriga. Ta mõtles värinaga, kui erinevad olid need kaks kohtamist üksteisega võrreldes. Oli soe õhtu. Sadamast kuuldusid õrnad, igatsevad valssi viisid. Ta nihkus Guy'le lähemale ja pani käe ta põlvele.

— Olete rahul, et sõitsite?

Tema puudutus ja hää, juukselõhn, talle nii lähedal, kauge muusika, õhtu hurm, avaldasid oma mõju.

— Minna! — sosistas ta.

— Ja?

Tütarlapse süda löi kiiremini. Ta oli nädalate viisi kannatlikult igatsenud kuulda kirge noormehe hääles ja ootas hinge kinni pidades, mis juhtub edasi.

— Ma ei taha kauem oodata. Mul on ükskõik. Teen kõik, mis soovid. Ainult kiiremini.

— Ja, kiiremini, — sosistab Minna

oma õrna häälega, — abiellume — kas või kohe.

— Teen homme kõik, mis tarvilik. Määrame teispäeva.

Ta alistus. Ilmas oli vaid üks Irene. See oli talle kättesaamatu. Teine naine, keda ta ihaldas, oli kättesaadav. Ja ka sellel oli raha, raha — ainuke õnne talisman selles maailmas. Vastik mõte! Isegi sel hetkel ta tahtis eemale kihutada seda kiusatust, vägisi püüdes end veenda, et ta sellega ei arvesta. Ta armastas Minnat. See oli armastusabieliu, aus ja lihtne.

— Oled sa nõus, Minna, — küsis ta tasa, — seni hoidma saladuses meie laulatust, kui olen korraldanud oma asjad?

Talle tundus nagu tahaks ta kinni haarata okaspöösast, kiiresti mäest alla langedes. Ta esitas aralt oma palve, kartes pundutada Minna mitteduulduvaid kahtlustusi.

Minna tõug ja seltskondlik seisukoht tegid teda selles suhtes veel tundeliku maks. Kuid ta hakkas järsku heledalt naerma.

— Mu kallis, rumal pois, — ütles ta. — Need just on mu kavatsused, millistest unistasin öid kui päevi, nädalaid. Ei tahtnud avaldada neid sulle, kartsin, sa ei ole nõus nendega. Ma olin mõelnud kõikidele peensustele.

— Jutusta mulle neist.

Ta puudutas noormehe kõrva. — Kuni teispäevani, — sosistas tütarlaps. Siis tõusis ta järsku, keerles lõbusalt ringi ja ütles:

— Lähme jalutama ja oleme uhked enestele. (Järgneb.)

„Mignon”, Tallinnast.

„Barbara”, Tallinnast.

Don Juane, askeete ja teisi erootilisi tüüpe.

Teaduslik veste dr. Fr. Gittalt.

Inimesi võib ka nende seksuaalteedi järgi jagada teatud tüüpideks. Olguigi, et teatud rühmituses tuleb osaliselt ette erinevusi, ometi võib ääie õigusega kõneleda erootilisist tüüpidest. On olemas askeedi, don Juani, võrgutaja, poissmehe jne. tüüp, et nimetada vaid mõnda tähtsamat liiki.

Erak pageb seksuaalsuse eest. Ta näeb temas oma usulise või kõlblise veendumuse tõttu kurja, ta arvab teda olevat kuradist, või talle tundub, et ta keha kogu omas meelelisuses on vanglas, mis hoiab ta hinge trellide taga kinni ja ei lase teda vabalt tõusta vaimlistesse regioonidesse. Seksuaalne iha, mis on võimsamaid ihasid näljatunde kõrval, tundub talle raske ahelana, mis köidab ta mina maailma külge. Ja nii tekib erakus ülesanne vabastuda sellest ahelast. Vahendid, milliseid tarvitatakse selles võitluses „liha“ vastu, on erinevad ja olenevad inimese temperamendist, hoogsusest, usulisist motiivest ja kaasaja mõjutustest. Nad algavad lihtsa palumisega, paastumisega ja lõpevad karmimate juures piinamise ja enesepiitsutusega. Sageli ilmub erakule „kiusatus“ hallutsinatsioonide näol, ta näeb kuradit või teisi kohutavaid vaime.

Tuleme don Juani tüüpi juure. Kui paljus lugejais tekib vastav kujutus sellest tüübist, kui paljud tunnevad end seesmiselt pundutatud olevat. See ei ole kahetsus, ei, pigemini uhkus, veidi enda hinge peegeldust. Ja naised? Nii mõnigi mõtleb seda nime kuuldes möödunud ilusaile tundidele — või tulevasile? Kui paljud mõtlevad oma elu don Juanile, õigemini: don Juanidele, kes korra kiindunud neisse kogu oma kire ja armastusega, kuid mis nüüd kadunud.

Suuremas hulgas inimestes on levine-

nud täiesti ekslik arvamus, et iga kerglast lõbutsejat, kes otsib silmapilkseid ja puht kehalisi elunaudinguid, võib õigusega nimetada don Juaniks.

Sellepärast peab puhtteaduslil põhjusil don Juani tüüpi eraldama äsja nimetatud lõbutsejast ühelt poolt, kes kuulub pigemini füsioloogiasse kui psükoloogiasse, ja „võrgutaja“ tüübi vahel teiselt poolt. Ka viimane vahetegemine on tingimata vajalik. Iga „võrgutaja“ ei ole veel põrmugi don Juan.

See selgub seda rohkem, kui võrdleme don Juani hingelisseksuaalseid eriomadusi. Don Juan ei ole sugugi ühekülgne iseloom, vaid — vastandina näit. hingeliselt sageli väga lihtsameelsele lõbutsejale — n. n. „problemaatiline natuur“. Ta on hingeliselt katkendline, seletamatu, ta otsib heledat valgust oma hinge koopais, õigemini: ta otsib seda ühte suurt elamust, mis kustutaks ta janu, mis vabastaks ta väsinud, haavatud hinge.

Ta otsib elamust.

Otsib naist.

Vaid väga pealiskaudne vaatlemine võib tulla sellega toime, et võrdleb don Juani lõbutsejaga.

Lõbutseja ei taha muud kui kehaliste ihade rahuldamista, ja selleks on tal häda korral sobiv iga naine. Ta võtab naist momendiks ja kui see möödub, kaotab too naine tema juures tähtsuse. Ta „tarvitab“ naist.

Ja don Juan?

Ja muidugi, ka tema „võtab“ naisi, ka tema ei hoidu naudingust nagu erak.

Kuid: talle on meelelised tunded sama tähtsad kui hingelised. Mitte, et ta alahindaks naisi, vaid et ta nõuab neilt liig palju, sellepärast peab ta nii paljud naisi maha jätma oma elus.

Ta ei taltsuta oma hinge suurt igatsust, ta ei lepi sellega, et elu ei kannata ideaaltüüpe. ta ei usu, vaatamata saadud haavadele, et neid pole olemas, ja ta otsib ikka edasi.

Ta ei leidnud paleust.

Ta ei võinudki teda leida.

Ja sellepärast jätab ta maha naise. On sunnitud jätma.

Pärast lühikest „joobumist“, mis on ühtlasi hingeline joobumus.

Tema igatsus ideaalse naise järgi on ebamaine.

Ta verratut suurt elutahet ei murra ükski pettumus.

See on don Juani elutraagika.

Sama vähe on tal sarnadust „võrgutaja“ tüübiga. Lähemal vaatlusel selgub ka siin erinevusi.

Kellele mõni isik või ese osutub väärtuslikuks, püüab seda väärtuset omandada, tarvitades seks kõiki olemasolevaid abinõusid. Mida enam teda valdab igatsus, seda enam omandamise tahe, seda väiksemaks muutuvad takistused. Mida suurem kirm, seda suurem on tahe saavutada sihti. Seepärast pole ime, kui don Juan tarvitab „võrgutamise“ vahendeid. Peab ta siis ootama, kuni küps vili talle sülele kukub. Ta ei saa sageli oodata. Ta peab otsima, et leida lõppeks rahuldust. Seepärast ei saa ta teotseda võrgutamiskunstita. Teda suudab vabastada vaid naine. Teel, mis viib sihile, ta peab läbistama lõbude aia, millises lootis leida roose, kuid leidis okkaid. Et saavutada sihti, ta pidi hakkama võrgutajaks. Kuid ka võrgutamine ei olnud veel siht. Nii on see aga „võrgutajate“ ja kõigi teiste juures, kes kuuluvad selliste tüüpide hulka. Neile ei ole tähtis, mis peitub elamuse taga. Neile ei ole ka esijoonel tähtis naine ja ta keha, nagu see on kiimalise lõbutseja juures. Neile on suurimaks sihiks võit. Võit võrgutamise abil. Tüübiline võrgutaja loobub isegi võiduhinnast või ta võtab teda kõrvalasjana. Ta huvi möödub hetkel, kui ta on snutnud tõestada, et on saanud silmapilk, kus ta võiks võita, kui

aga tahab. Tüübiline võrgutaja on kui sõdur, kes tõmbub tagasi telki pärast seda, kui lahing on lõõdud. Teda meelitas ja vaimustas võitlus. Nüüd, kus teised jälgivad lõõdud vaenlast, muutub talle asi igavaks. Sellepärast jääb ta ootama uut võitlust.

Lugejas tekib küsimus, kas sarnaseile seksuaal-psühholoogilistele meestele leidub vastavaid naistüüpe, kas on olemas ka naiste seas erakuid, nais- don Juane jne. Sobivaim on selliseid tüüpe harutella võrgutajatega koos. Naist nimetatakse ju samuti võrgutajaks erakute ja naiste-vihkajate poolt, sageli kirjeldatakse teda sarnasena ka kirjanduses.

Kahtlemata on ka naiste seas selliseid, kes kuuluvad ühe või teise tüübi alla, arvestades nende hingelis-seksuaalsete omadustega. Kuid üldiselt on naiste seas palju vähem mitmekülgseid erootilisi tüüpe.

Võiks veel mainida üht erootilist tüüpi, kelle võitlus naise vastu on kahtlemata kibedamaid. Kuidas aga võidelda vastasega, kui ei tunta ta tugevaid ja nõrku külgi?

Ja kuigi võitlus „poissmeestega“ lõpeb sageli amatsoonide alistumisega — ometi vallutatakse nii mõnigi poissmees.

Poissmehe tüübi all ei mõisteta seksuaalhingeteaduses mitte neid, kes jäänud vallalisiks väliseil põhjusil, vaid ainult neid, kel olemas hingelisseksuaalsed põhjused selleks, kes oleksid võinud naituda väliseil põhjusil, kuid ei tee seda hingeliste vastolude tõttu. Need „seesmisel põhjusel“ on omakorda väga erinevad. Kõigile poissmeestele on omane põhjalik hirm ja kartus astuda püsivasse seksuaalsesse ühendusse. Millest tuleb see argtus?

Ühed on poissmehed ja tahavad seks jääda suurimast idealismist; teised lihtsast egoismist. Nende kahe pooluse vahel on rida eritüüpe. Mõnel neist on arvamus, et abielukohustised on nii suured ja kõrged, et nad ei suuda nendega tulla toime.

Siia kuuluvad näiteks sarnased me-

hed, kes n. n. tõuhügieeni põhjusil kaitsevad abielu, kuid kes osalt kehalisil, osalt hingelis-vaimlisil põhjusil loobuvad sellest ometi. Enamjaolt on sarnane otsus tingitud lastesaamisest, keda peab ilmale tooma ja täisealiseks kasvatama, mis on eugeenika ja tõuhügieeni suurimaid ülesandeid.

On kahtlemata selge, et sarnane inimene, kes ei ole kehaliselt ega vaimliselt võimas looma terveid järeltulijaid, loobudes abielust, mis võib olla teda küll veetleb, on parem mõnest teisest, kes vaatamata arsti keelule toob ilmale järeltulijaid, kes on alaväärtuslikud nii kehaliselt kui vaimliselt.

Ka don Juan oli poissmees. Pidigi olema.

Ja nii leiame don Juani tüüpi ka poissmeeste seas. See on mees, kellele ükski naine ei paku seda, mis ta otsib. Kujutlus naisest, millist ta kannab südames, on nii suur, nii võimas, et iga naine, millise ta leiab eluteel, tundub hea teisendina. Kuid ta otsib algupära. Ta võiks ka rahulduda lõppeks ja valida selle, kes on sarnasem ta paleusele, kuid ta loobub ja otsib edasi. Need on „idealistid“ poissmeeste seas, kelle tõelise naiste vihkamise taga peitub kõrgeim naise hindamine.

Teine tüüp poissmehe on naistepõlgajad. Need on sarnased mehed, kes on kaotanud igasuguse usu naisesse, kellel seda kunagi pole olnudki. Ühede juures tekib see tunne suurte pettumuste taga-

järjel, mis lõppeks ühel päeval muutub leegitsevaks vihaks, kibedaks pilkeks. On arusaadav, et naistepõlgajate seas on ka mõnikord selliseid tüüpe, kes ei sobi naise kõrvale, kel ei ole arusaamist naise ja mehe vahelisist suhetest. Sarnased inimesed eitavad naist üldse ja viha tekib alles siis, kui nad elavad läbi suure pettumuse naise juures.

Veel leiame poissmeeste seas tüüpe, kes omavad teatud määral vilumust naistega, kuid kes kardavad naise hinge sügavusi, — kardavad, et nende hingeline tasakaal ja rahu võiksid kannatada selle tõttu. Nad kardavad kohustisi ja neil on hirm, et peavad loobuma mõningaist poissmehe harjumusist.

Teelikult leidub veel poissmehi, kes seletavad, et nad on seda põhimõttelikult ja tahavad ka selleks jääda, sest nad ei suuda olla truid.

Kuid naised, kes põhimõtte pärast jäävad vallalisiks, ei oma harilikult vanapiiga tüübilisi iseloomujooni. Ja õigusega kõneldakse, et see on peale sunnitud, mitte vabatahtlik loobumine seksuaalseist suhteist, mis teeb vanapiiga tõeliseks vanapiigaks.

Kas on olemas suguliselt külmi tüüpe? Sellele pole suudetud vastata tänapäevani. Kahtlemata on inimesi, kes näivad sarnasena. Kuid kas on nad seda tõesti ja igas olukorras?

Okasroosike magas sügavaimat und, kuid seal tuli prints ja äratas ta ainsa suudlusega. —

Alice Diplarakou ilus avantüür.

Kes olid võistlejannad?

Kirjutanud „Das Magazin“ väljaandja F. W. Koebner.

Pidustiste reas, millistega Pariis võttis vastu „kuningannasid“, oli suur-sündmuseks pall Suures Ooperis. Garde républicaine seisis paljastatud mõõkadega müürina laial marmortrepil, millest astusid üles kuulsuse üheksateist Euroopa iluduskuningannat sõjaväelise marssi helidel. President Doumergue kummardus nende ees ja mitmetuhandepealine publik vaatas pärani silmil hõbedase silla poole, millisel näidati iudusi esikord avalikult.

Üheksateist oli neid. Õieti pidi neid olema kakskümmend, kuid Portugal ei olnud saanud õigeks ajaks. „Miss Monaco“ oli ühinenud teistega, kuid ta ei võtnud võistlusest osa. Pariisi rätsepaärid püüdsid üksteist üle trumbata ja olid annud kasutada üksikuile kandidaatidele ilusaimad tualetid. Redfern oli võtnud omale „Miss Saksamaa“, Jane Regny „Miss Inglismaa“, Chéruit „Miss Kreeka“. Seega oli ühtlasi kõrgeima rätsepakunsti võistlus.

Kuidas on lugu õieti? Ikka näib olevat veel arusaamatusi! Maurice de Walleffe'i juhtimisel laseb ajakiri „Le Journal“ Ameerika algatusel — möödunud korral oli algataja Galveston, seekord Rio de Janeiro — ühe teatud ajalehe poolt igas Euroopa riigis valida ühe „Missi“. Need „Missid“ tulevad traditsioonilisele ooperipallile Pariisis ja nende hulgast valitakse siis „Miss Euroopa“. Sel valikul ei ole mingit mõju „Miss Universumi“ valimisele, kuhu sõidavad mõned Pariisis võistelnud kuningannadest, et võistelda oma Põhja- ja Lõuna-Ameerika konkurentidega. „Miss Universumi“ tiitel toob Rios 20 000 dollarit.

Saksamaal võttis komitee ülesandel „Das Magazin“ enesele „Miss Saksa-

maa“ valimise, Inglismaal „Daily Mirror“, Taanis „Berlinske Tidende“, Hispaanias „Atlantico“ jne.

Valimine leidis aset „Journali“ hoones, mis varjab oma kirjastusärimajas tõelise teatri. Jury eesistujaks oli kaheksakümneaastane professor Besnard.

Marjorie Ross, Inglismaa esindaja, oli väike, magus olend. Ainult liig väike ja liig vähe representaabel „Miss Euroopa“ jaoks. Väga peen ja tõeline daam oli austrialanna Ingeborg von Grienberger. Mustajuukseline ja igati vastav oma tüübile oli bulgaarlanna, rumeenlanna ja jugoslaavlanna. Väike ja blond — Tšehhoslovakkia esindaja. Ümarik ja meeldiv, kuid veidi magusa näoga, oli türklanna Mubedjel Namick. Üllatavalt ilus ja peenejooneline — venelanna. Pikantne ja magus pähklakarva silmadega — ungarlanna Maria Pappsz. Sale mandlisilmaline, punakasblond juuksega hollandlanna Rie van Rest. Nagu blond printsess, ilusaima ninaga kõigi hulgast, taanlanna Esther Pedersen, kes töötab kinnituseltsis.

Palais d'Orsay hotellis istusid üheksateist ema. Emad, kes kuulusid igaüks ise rahvusse, kõnelesid erinevaid keeli, kes suutsid vaevalt üksteisega mõtteid vahetada, kuid keda ühendas ühine mure laste pärast.

Üksikult astusid nüüd kandidaadid jury saali. Kedagi ei lastud sisse peale asjaosaliste. Politsei lukutas kõik kõrvalruumid. Ainult üheksateist tütarlast seisid oma üheksateistkümmne kohtuniku ees.

Kümme minutit kestis igäühe esimene vaatlemine. Hinnati punktide

arvu järgi. Pea, keha ja „väline esine-
mine.“ Seega: ilme, elu, sarm.

Kõnnak, kehahoid, hambad, juuks,
jalad tulid erilisele vaatlusele.

Eriti silmatorkava välimusega olid
kuus tütarlast, kes peale kahetunnilise
vaatlemise eraldati teistest. Need olid
Saksamaa, Prantsusmaa, Itaalia, Poola,
Belgia ja — Kreeka esindajad.

Sakslanna oli 18-aastane kõrge kas-
vuga brünett eriti sarmikas omas puu-
tumatus nooruses ja värskuses.

Prantslanna Yvette Labrousse oli
õige pikakasvuline. Mustajuukseline ja
pikantne, Prantsusmaa kohta ebahari-
lik Junokuju, ilusa, õigejoonelise näoga.
Tähtsusetu õmblejana Lyonist.

Itaallanna oli täieline üllatis. Hele-
blond neapelitar, Mafalda Mariottino;
tumepruun päevitunud, piltilus nägu.
Suur võit tulevasele filmile.

Sophie Batycka, poolakas, oli vaneim
ja küpsem valituist. Kokkukasvanud
kulmud ja väike tõmpnina andsid ta
näole erilise sarmi.

Belglanna Jenny van Paris oli eba-
loomulikult ilus, blond ja roosiline.

Jäi veel kreeklanna. Äkki oli vaid te-
mast kõne. Uue hääletuse tulemus oli
üllatav: Rõhuva häälteenamusega va-
liti tema kuningannaks.

Värisedes erutusest, astus tribüünile
sale, kõrgekasvuline neid hõbelamees ja
kummardus tormitsevale auditooriumi-
mle.

See tütarlaps on „kolmtuhat aastat
vana“, ütles professor Besnard.

Nii see on. Kolmetuhande aasta eest
olid vana Hellase tütarlapsed täpselt

sarnase välimusega. Nii kujutletakse en-
dale ilusat Helenat, nii seisis Phryne
oma kohtuniku ees.

Antiikaja kiviste jumalannade pro-
fiil. Sama juuks, sama kuklajoon, sa-
mad õlad. Võltsimatu kreeka karjase-
veri.

Ta on sündinud Spartas.

Kreekamaal olla protesteeritud ta
valiku vastu. (Kus tehakse seda ilma
naeruväärsete protestideta!) Kuid see
põhnud protest tema isiku vastu, vaid
et ta põlnud end üles annud sealsetele
valimistele. Oma emaga ja sama ilusa,
kuid juba abiellunud õe Nadaga, ta ist-
tus pealtvaatajana valimistel, kui ko-
mittee äkki temale tähelepanu pööras ja
teda „Miss Kreekana“ palus Pariisi
sõita.

Ta keeldus. Kuid ükski kandidaati-
dest ei suutnud temaga võistelda. Sel-
lepärast ta lõppeks andis nõusoleku ja
sõitis Pariisi kõigist protestidest hoo-
limata.

Ta kannab oma musta juust „kreeka-
soengus“. Ta nahavärv on tume, ta sil-
mad mustad ja läikivad. Ta kuju naiseli-
k ja õilis nagu nägugi, jalad nagu mar-
morist raiutud.

Just selle naise valimine on endise
aja naise ees kummardumine. Ta on
täiesti erinev girltübist. Saata ilusaid
girlle Ameerikasse, oleks täieline mõtte-
tus. Kuid sellisele naisele, kes nüüd
„Miss Euroopana“ sõidab Ameerikasse,
pole ameeriklastel kedagi vastu seada.
Neil puudub selleks üks väike pisi-
asi — kolmtuhat aastat...

Majavõõras.

Ameerika kirjaniku *Alice Auer Miller'i* novell kogust „*Marriage*“.

Eliot oli abielus seitse aastat — ja ta oli tüdinud: see ei olnud sarnane lodevus, mis tuli temale aegajalt püüa-päeva pealelõunil, kui ta soovis omale energiat, et minna golfi mängima — ta oli tegelikult nii tüdinud, et iga samm elus tundus talle inetuna ja tuhmuna. Ja ometi ta armastas oma naist ja oma kaht väikest tütart. Mary oli ilus, hea, kiindunud temasse, ja — kuigi ta veidi kahtles selles — intelligentne. Ta mõistus oli sama avar, elav ja kiire taipama Elioti mõtteid kui sel sügisel, kui ta lõpetas college'i kursuse ja abiellus temaga.

See oli abielu, ütles ta endale, mitte Mary, mis tüütas teda: kuid ta teadis ka, et vahe oli väga väikene. Sellepärast ta oli olnud väga ettevaatlik, kui eelmisel õhtul Sam Francis ja tema olid harutanud abielu halbu ja häid külgi. Sam oli poissmees. Ta oli tulnud neile, et koos lõunatada, ja pärast lõunasööki mõlemad sõbrad läksid kinosse. Film juhtumisi käsitas noore abielupaari elu; ja kuigi kõik seinad olid suuresti ilustatud, majauksed võlvitud ja kõik puud eukaliptused, einetamine ja lapsed ning seadused näisid olema sealpool ookeani samad kui siin.

„Rumal film“, ütles vallaline Sam elavalt.

„Rumal aine“, vastas abielus Eliot kibedalt.

See avas ukse enam vabamale ja otsekohesemale vestlusele, sest ta ei puudutanud isikuid. Eliot algas selle kolleda Middlemarch'i lause tsitseerimisega: „Ma ei ole armastanud veel kedagi nii, et paneksin tema eest pea silmusesse — ja abielu on silmus.“ Sam avaldas nõusolekut, kuid imestas, kas mitte iga mees muutudes vanemaks, (Sam oli kaskümmend kuus) ei igat-

senud oma kodu? ja siin tuli Eliotil suur tahe end avaldada. Talle tuli meele, kuis ta kord oli olnud vaba — vaba seiklusile, mis sageli olid vaid vaimplised — vaba mööda laskma terve tosina maaalust trammi, kui tahtis parajasti lõpetada üht raamatut klubis — vaba minema teatri küsimata endalt, kas ei oleks parem tarvitada seda raha laste kingadele — vaba hulkuma igal öösel sildadel, mõeldes sealjuures mingit mõttetut paradoksaalset filosoofiat, ilma et oleks kohustatud olnud kellegile aru andma oma korratust elust — vaba isegi loobuma tööst, kui see muutus väljakannatamatuks — vaba talitama oma tulevikuga, kuidas aga soovis. Sarnane on abielu seisukord, millist keegi ei suuda sulle seletada. Oled sunnitud loobuma klubist või lemmiksigarist, võib olla isegi heast rätsepast, kuid keegi ei tee selgeks, miks su eraelu, vabadus ja iseseisvus peavad kaduma samuti.

„Ja mõnele inimesele“, ütles Eliot arvustavalt, nagu ei oleks tal endal midagi ühist sarnaste inimestega, „mõnele inimesele elu tundub talumatu koormana, kui need asjad kaovad. Muidugi ei käi see meie kohta, sest Mary on erand naiste seas.“

„Oo, tõsi“, sõnas Sam, naerdes endamisi teatri pimeduses selle fakti üle, et Maryt võidi nimetada erandiks.

See vestlus avaldas talle vähe mõju, kuid Elioti ajus ta lõi kujuteldava pildi ta täbarast seisukorrast, mida ta ei suutnud unustada.

Kunagi, näis talle järgmisel hommikul einetades, ei olnud ta kaks tütart küsinud nii sageli, miks ja millal. Mary, meeldiv ja kena, istus laua otsas, naeratas ja valas kohvi. Ta harilikult vastas laste küsimusile sellise kannatlikkusega, mis tundus Eliotile otse eha-

loomulikuna ja ebaõigena. Mary arvas noored ajud töötasid vaimlisest uudishimust. Kuid Eliot ei suutnud aru saada, kui see oli õige, miks ei kuulunud siis lapsed kunagi ära vastust. „Nad kuulavad ära minu vastused, kallim!”, oleks vastanud Mary. „sest mina katsun neile tõesti seletada kõike. Sina heidad neile vaid ette nende küsimuste rohkust.” „Oo, ma ei vaidle sellele vastu, mu armas, et sind kuulatakse rohkem, kui mind!”, tahtis Eliot vastata, „ainult —”

Se oli nende tavaline vaidlus selle küsimuse kohta, kuid tol hommikul Mary ei vastanud igale miks'ile ja millal — näis, et ta ei vasta kellegile otsekohe — isegi Eliotile endale, olgugi, et viimane alles hiljem mäletas ta vaiki- mist.

Tema tulles koju tol pärastlõunal, lamas eestoa laual sedelikene Marylt — see polnud väga haruldane nähe. Ta oli arvatavasti läinud aiaklubisse. Ta oli täppis, mis puutus oma kavatsuste teatamisse. Tol pärastlõunal oli ka laste tantsutund. Maja oli tühi. Elioti tuju tõusis. Ta võis istuda nüüd oma toas ja lugeda — või mõelda — või mitte midagi teha, ilma, et keegi oleks küsinud, „Mis tegid kogu päeva, armas?” või „Oli sul meeles võid tuua?” või „Miks pean ma, isa?”

Nii ta tegi. Pani käed kukla taha kokku ja vahtis lakke. Väikene maa ümbruskond oli vaikne. See oli esime- ne sarnane hetk pärast kuid. Ta päris nautis teda.

Ta hakkas mõtlema väikesele paroo- diale, mida kavatses kirjutada ühele ajalehele — ta oli püüdnud teha seda vabul momentel — trammis või vannis — juba mõnda nädalat. Juhus, mis oli teda selleks virgutanud, oli ammu möö- das, kuid ta tahtis teda siiski lõpetada võimalust mööda. Kuid juba mõne mi- nuti pärast ta kuulis oma naasevate tü- tarde hääli. Ta soovis, et õppetund oleks kestnud veidi kauem.

Ometi ta ei olnud ebaloomulik isa

ja kui nad tuiid tuppa, põsed punased harjutusist, elegantsed oma puhtais valgeis kleites ja siniseis lintes, ta oli uhke neile ja rõõmustas neid nähes. Ta armastas neid isegi järgneva vest- luse ajal.

„Hallo, isa. Meeldivid sulle mu uued kingad? Mis on jazz?”

„Hüva, Marietta, see on muusika, mille takt ei ole järjekindel.”

„Miks on see nii?”

„Sellepärast, et see meeldib rahvale — ajad muutuvad.”

„Mis on aeg, isa?”

Mäletades Mary ütelist, et ta ei püüa vastata lastele, ta peatus hetke, et järel mõelda, kuid Marietta jätkas juba: „Mind kutsuti terve klassi ette, et teek- sin reveraanssi, isa. Kus on ema? Miks ta lahkus?”

„Ta ei läinud ära!”, vastas Eliot, püüdes mõelda muule, kuigi see oli raske.

„Ta võttis kaasa kohvri. Miks isa?”

„Küll näeme!”, sõnas Eliot, mõeldes endamisi, et Mary võttis vast pesu kaa- sa, et viia pesumajja, kuna oli lau- päev, ja mõnikord, kui ööbis keegi, tuli puudus linadest — — Ta otsis naise kirja taskust. Ta ei olnud lugenud teda kartuses, et seal võis peituda mõni palve, mis oleks seganud teda ta üksil- duses. Ta avas selle, kuna Marietta istus tooli käsipuul ja neljaaastane Dor- ris ta risti asetatud jalgel.

Kiri kõlas järgmiselt:

Armas Eliot:

on juhtunud midagi kummalist, mis teeb võimatuks meie kooselu. Tahan olla üks paar päeva ja mõelda järgi, kuidas pean korral- dama oma elu. Tulen büroosse esmaspäeval ja kõnelen sinuga kõik läbi. Mul on kahju, et Noral on just vaba pühapäev, kuid arvata- vasti tuleb lastega kuidagi toime. Nad on nii head.

Sinu
Mary.

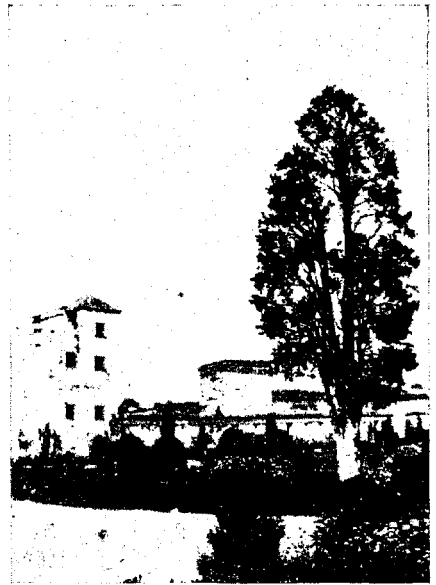
MEIE PILDID.

õekesed Elli ja Kati Bittergid õhutantsus.

MAZURKA.
Zofia Stryjenska.

Kevad.

Ta kuulis, et Marietta küsis juba korraldaval: „Mida kirjutab ema? — Isa, mida kirjutab ema?”

Ta pani kirja tasku tagasi. „Oo, ei midagi, armas”, vastas ta. „Ema pidi ära söötma tänaseks?”

„Mikspärast?”

See oli küsimus, millele oli võimata vastata. Tal ei olnud ühtki ideed — ühtki seletust — ühtki võimalikku oletust. Mis võis juhtunud olla? Oli ta eksinud millegis? Või — ta südame-tunnistus oli täiesti puhas — arvas Mary, et ta on teda kuidagi haavanud? Oli ta sattunud mingi romantilise võlu alla — vahel loed sarnaseid asju, ent Mary! Ei. Oli ta hullunud? Nüüd talle tuli meele, et naine oli vaikinud eine ajal, kuid mitte silmatorkavalt. Ta päris lastelt päevasündmuseid — oli tulnud mõningaid teateid — oli olnud külalisi? Ei, midagi. On peaaegu uskumatu, et elades ühe naisega seitse aastat koos, sa pole võimas isegi oletama, miks ta lahkus sinust. Mitte, et ta oleks uskunud naise lahkumisse — ei, see oli kindlasti mõni arusaamatus.

Esimesele vapustusele järgnes viha-hoog. Kuis võis ometi toimida nii oma ligimiselega — jätta üksi abikaasa? Jätta teda teadmatusse mitmeks päevaks! Ja lapsed — oletame, et midagi võis juhtuda nendega?

Nad tulid paluma teda, et ta istuks nendega, kui nad söövad õhtust ja loeks neile ette. Seda nad palusid temalt pea iga õhtu sest saati, kui nad oskasid kõneleda, kuid ta sageli keeldus. Ent sel õhtul ta avaldas nõusolekut. See oli nagu etteheide Maryle. Ta valis Thackeray jutustise „Roos ja sõrmus” neile ettelugemiseks. Ta ei olnud lugenud seda aastaid. See oli suurepärase asi. Ta luges teda pealegi hästi. Sel kohal, kus uhke krahv Hogginarmo astub areenile ja lövid tormavad välja, karjudes „vurra, vurra, vurra — —” ta vaatas üles ja nägi kaht suu juure tõstetud lusikat, kuna neli silma olid pärani lahti erutusest.

Pärast seda, kui lapsed olid läinud sängi, tal oli ees pikk segamatu õhtu — üks selliseid õhtuid, mil ta oleks võinud lõpetada tosina paroodiaid, — kuid ta oli liig erutatud ja mõtted hajuvil. Ta kõndis oma toas edasi-tagasi terve õhtu ja läks siis sängi, — kuid ta ei saanud unuda. Kuis sai Mary toimida nii — ta püüdis kujutella nende kohtamist esmaspäeval — vähemalt ennast selles olukorras. Kella nelja paiku ta leidis, et tarvitab lauset „Mu väiksed emata tüdrukud.”

Kuid juba hommikul ta leidis, et see on sentimentaalne. Ent see tunne peitus siiski sõnade taga. Oli pühapäev. Ta võis minna nendega kiriku. Ta ei olnud neid kunagi kaasa võtnud sinna. Ta harjas oma kõrge kübara puhtaks. Ta näis väga pikana, kui astus mööda kitsast teed, mis viis kivistatud alleele, kus seisis kirik. Lapsed, väiksed ja õhulised, hoidsid üksteise käest kinni. Tema väiksed emata tüdrukud.

Marietta vadistas teel: „Isa, sa pole meiega kunagi varem käinud kirikus? Oled alati nii väsinud pühapäeval, kui ema on kodus. Kui Doris läks esikord kiriku, ta arvas, et õpetaja on jumal — kõik lapsed mõtleavad nii. Mina ise mõtlesin samuti. Miks on vaimulikud sarnaselt riidetatud, isa? Miks?”

Oleks Mary kaasas olnud, ta oleks vastanud, „Miks kannad sina volte kleidil — sellepärast, et mood on selline”, ja Marietta oleks vastanud: „Miks on ta sarnane?” ja siis nende jutt oleks kaldunud sellele, kas Marietta otsis informatsiooni või ta tahtis lihtsalt endale tähelpanu pöörda. Kuid kuna Maryt praegu ei olnud, ta tundis end kohustatud olevat vastama oma väikseile emata tüdrukule, ja Marietta näis püüdvat temast aru saada, nii et nad vestlesid päris tõsiselt kogu aja, kuni jõudsid kiriku ukse juure.

Ja nii see kestis edasi. Kunagi varem ei olnud Eliot otsinud laste taskust taskurätte, veel vähem pühkinud nende nina, või kohendanud nende kübaraid,

ta oli alati arvanud seda Mary tööks. Kuid nüüd ta tegi seda, sest ei olnud kedagi teist.

Pärastlõunat ta ei mänginud golfi, osalt sellepärast, et ta ei tahtnud vastata küsimusile Mary ärasõidu kohta, kuid osalt ka sellepärast, et ta pidi Mariettale õpetama hümmi, mida see õppis juba kuus kuud.

Ta oli väsinud õhtul — ta vaatas päevale tagasi, mis oli olnud raske ja ebamugav, kuid ta ei olnud tundnud tüdimust.

Erutatult ta läks büroosse järgmisel päeval ja ootas närviõdes hommiku varaseil tundel. Mary tuli kaheteistkümne paiku. Üks pilk temale ütles Eliotile, et naine ei olnud segane ega teinud ka temaga nalja. Ta nägu oli naise oma, kes on veetnud kaks piinarikast päeva. Nad läksid tema erakabinetti üksteist tervitama ja sulgesid ukse.

Mary oli otsekohene. „Istusin just teie selja taga tol päeval kinos“, ütles ta. „Ei saanud mitte kuulutada.“

Tekkis paus. Eliot tuletas kiiresti meele kõnelust Samiga ja ta süda oli kui langev elevaator. Ta oli öelnud asju, milliste kibedus ja sügavus olid jäänud Sami ees varjatuks, kuid milliseid mõistis Mary.

Ta vaatas naisele. Selle silmad välkusid. „Ja ometi“, sõnas Eliot, „armastan sind, Mary.“

„Täna sarnase armastuse eest“, vastas Mary, „rumal väike naine kodus — ei, sa ei öelnud just täpselt nii. Oletame, kui sa oleks pealt kuulnud, kui ma ütleksin Virginiale või Carolinale, et sa oled tüüdanud mu surmani — et ma olen lakanud lugemast sellepärast, et sa ei kõnele kunagi muust, kui majapidamise peensustest — —“

„Oo, oleme ausad“, vastas Mary pead raputades, nagu tahaks ta raputada maha soolast vett lainest, mis oli teda üle ujutanud. „Sinu abielu olen mina, ja minu oma sina. Ja ta on hullem mulle kui sinule — ma ei pääse

isegi linna igapäev ja ei näe inimesi, ometi ma ei ole tüdinud — tean, mida mõtled praegu — mõtled, mina ei ole tüdinud sellepärast, et ma ei ole nii tark kui sina, kuid — —“

„Ei mõelnud midagi sarnast“, sõnas Eliot ja ta kujutles, et kõneles tõtt.

„Võib olla, kuid see pole oluline. Tähtis on see, et keegi ei saa elult rohkem, kui ta annab talle ise — samuti abielust. Sa ei ole tüdinud oma tööst — ja taevast teab, et ta on igav, — kuid ta ei tüüta sind. Miks? Sellepärast, et sa paned endast palju temasse.“

Seni oli Eliot tundnud end süüdi olevat, kuid nüüd ta nägi valgust.

„Kas ei ole see just minu töö, mis panen kodusse?“ küsis ta.

„Pärast büroo tunde, mis annad sa kodule?“ päris Mary. „Tuled koju kui kuningas ja ootad, et sulle kõik valmis tehakse — või nagu külaline, keda ei tohi segada lapsed — sinu enda lapsed, mäletad — —“

„Inimesed kuulevad sind kõrvalruumi, kui kõneled nii valjusti.“

„Loodan“, sõnas Mary. Nad on arvatavasti samuti kuningad ja majavõõrad. Nad arvavad kindlasti, et neil on vastuvaidlematu õigus olla tüdinud oma naisest ja lastest.“

„Hüva“, sõnas Eliot, „kuid see pole ometi kuritegu, olla tüdinud.“

„Kas pole!“ vastas Mary. „Nüüd kuula mind, Eliot. Kujutlen, et võin jääda mehe juure, kes ei olnud truu, kes varastas, või kes lõi mind, kuid ma ei saa mingil tingimusel kujutella, et jään mehe juure, keda olen tüüdanud. Miks peaksingi? Hüvasti.“

„Oota, Mary. Kuhu sa lähed?“ Ta oleks tahtnud kõneleda inimeste ja inglite keelel, kuid teda hoidis tagasi mingi imeline seesmine tunne, talle tundus võimatu, et ta võis kunagi tüdida sellisest elavast, ägedast, erutatud, ilusast olendist, ja ometi ta teadis väga hästi, et ta seda oli.

„Oo“, vastas Mary kergelt. „Lähem

ema juure — või reisima — ma ei ole veel tõesti otsustanud.”

„Ja tuled sa kunagi tagasi?” Eliot küsis sarkasmiga, mis pidi haavama.

Mary astus talle sammu lähemale ukse juurest, kuhu ta oli juba peatuma jäänud. „Ja”, vastas ta, „tulen tagasi, ja ütlen sulle ka millal. Kui sina oled

askeldanud majas niipalju, et tunned end ebamugavalt, kui toit on halb, kui tunned end süüdlasena, et lapsed segavad mind, kui, teiste sõnadega öeldud, mina olen majakülaline — siis tulen ma tagasi.”

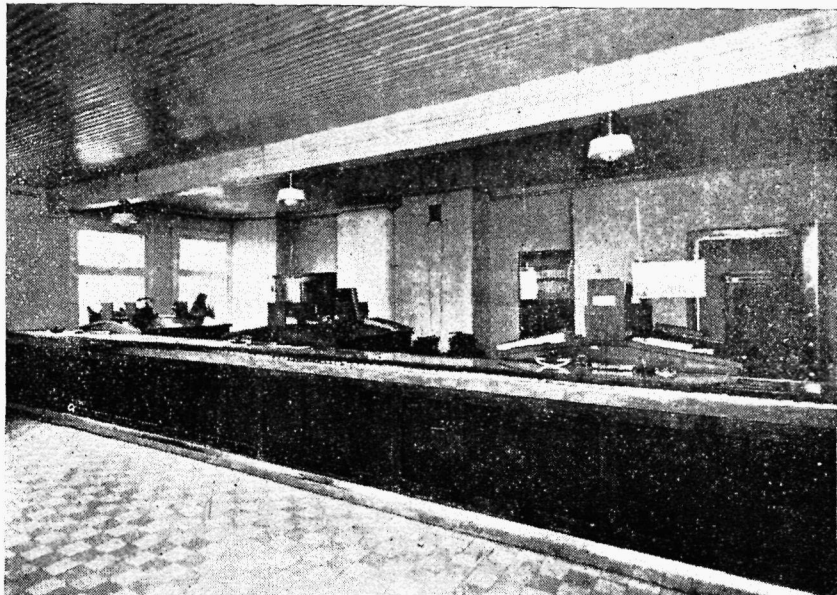
Ja ta lahkus büroost, paisates ukse kinni.

Eesti maastiku ilu.

Kevad Peipsil.

Lääne-Eesti Ühispank Märjamaal.

Panga operatsiooni saal vastavatud uues hoones.

Märtsikuu lõpul õnnistati majandusministri, Rahvapanga dir. A. Kase j. t. majandustegelaste ning arvuka külaliskonna osavõtul — Lääne-Eesti Ühispanga uus maja. Mainitud pank teetsedes juba 1911. aastast,

osutub praegu kindlamaks maa rahakantsiks põhja- ja lääne-eestis. Ergo bibamus: Märjamaa mehed on vägevad mehed.

Panga juhiks on energiline härra H. Littover.

Ajakirja „JLO“ iludusvõistluse numbrid № 1, 2 ja 3 paljude eesti ilusamate naiste piltidega üle kodumaa.

SISU:

Tähtsamaid artikleid:

Ilusa naise hingeelu — dr. Kirschenberg.
Mis on ilus? — O. Alsen.
Iluduskabinetis — O. Alsen.
Erootika tähtsus abielus — dr. van de Welde.
Vabaarmastusest — dr. Bloch.
Sõprusabielu — B. Lindsey.
Teokaid naisi.
Primadonna Milvy Laid — J. J.
Moodne naine — F. Hardteck.
Vaim, mis viis endatapmisele — dr. Bernard
Elust ja kultuurist — dr. Eucken.

Haarav armastusromaan „IRENE MERRIAM“ inglise kirjan. W. Locke'ilt. Neid numbreid on veel vähesel arvul müügil kioskides ja raamatukaupl.

SISU:

Jutustisi:

Surmahirm — K. Hamsun.
Juhtum Genfi järvel — S. Zweig.
Armastus — H. H. Evers.
Tundmatu — J. Galitš.
Vangistatud loomad — H. Dauthendey.
Šervina külalisõhtuult — V. Krõmov.
Romaani-visandeid — Jerome K. Jerome.

Vesteid, reisikirju:

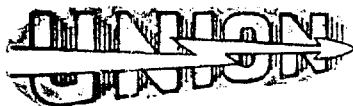
Indiareis — Ed. Riismann
Petlikud silmad — Piibelet.
Mäss Parnassil — Vanur-Noorur.
Elu lumistes kõrgustes — H. Holk.
O, sole mio! — R. S.

Milline peaks olema jalanõu?

*Jalanõu olgu elegant,
jalanõu olgu passiv,
jalanõu olgu vastupidav,
jalanõu olgu odav.*

*Niisugune jalanõu, millel kõik
need omadused, kannab kaitsemärki*

*Saadaval kõikides pare-
mates jalanõude kauplustes*

TOIMETUSELE SAADETUD

KIRJANDUS:

„Kasvatus”. Nrid 1, 2 ja 3. —
Kasvatusteaduslik ajakiri. Eesti õpe-
tajate Liidu häälekandja.

Jaan Pert: „Armastus ja
nälg.” Romaan. Tunduvalt tihedam
ja küpsem teos Perdi senises too-
dangus.

Ajakirja

„Uudisjutud“

ilmumine on lõpetatud.

KEVADE JA SUVE

UUDISEID

valmisriiete alal
soovitab võistle-
mata hindadega

G. Sahkenberg'i

valmisriieteäri

kino „Kungla“ kõrval

Väike Pärnu mt. nr. 31.

Suur valik meeste ja naiste üliriideid
— ja ülikondi. —

Vastutav toimetaja ja väljaandja: Joh. Järv.

O.-ü. „Vaba Maa“ trükk, Tallinnas, 1930.

Eesti naiste iludusvõistlus 1930. aastal.

Hääletamisleht.

(„JEO“ nr. 4.)

Eelistan .....

(iluduse nimi ja koht)

Miks? .....

Isiklike soove iludusvõistluse kohta .....

Hääletaja nimi .....

vanus .....

elukutse .....

aadress .....

Maksev ainult „JEO“ nr. 4-mas ja 3-mas avaldatud
iluduste kohta.

Hääletajate vahel jagatakse välja väärtuslikke asju:

kohvergrammofon, fotoaparaat,

kirjutustarbed, taskukell,

šokolaadi, raamatuid j. n. e.

Jagamine juba lähemal ajal.

Trükilöö.

Pajakiri „960“

Tallinn
Postkast 135

Saatja:

Ajakirja „ILO“ 1929. aastakäik.

Võrdlematult suurepärane lugemisvara.

Valitud sisu — nimekaimad autorid.

Artikleid:

1. Tänapäevane usk ja kölblus — Th. Tallmeister.
2. Uusi puhanguid kunstielus — R. Kangro-Pool.
3. Ilus naine aegade valitsejana — Dr. Tornius.
4. Naise ja mehe ideaalid armastuses.
5. Tuimad inimesed näitelaval — H. Vellner.
6. Goethe ja sport.
7. Inimkonna sõber.
8. Kirjanduslik juubilar — M. Jürman.
9. Rahvusliku kultuurloomingu eksiteed — R. Kangro-Pool.
10. Suurvaimude hingelisest rikkeist.
11. Naised iludusvõistlustel.
12. Tallinna vanade tornide võlu — M. Ehrenvert.
13. A. Strindberg — „Sinises tornis“.
14. „Seaduslik armuke“ arvustustules — H. Barbusse, Roda Roda j. t.
15. Kas uskuda hingede rändamisse? — H. Kahlenberg.
16. Kalevipoja seikluste jälgi — A. Liiv.
17. Naine juhtumisrikkal kujunemise rännakul — M. T.
18. Elurõõm ja tervis — Dr. G. Z.
19. Tants vabas õhus — Dr. V. B.

Ilukirjandust:

1. Elu hääl — Knut Hamsun.
2. Ammu möödunud juhtum — John Galsworthy.
3. Kolm kuradit — Ch. Baudelaire.
4. Liig ilus unelm — H. Barbusse.
5. Tänav ja majanumber — Fr. Molnar.
6. Nataša — A. Tolstoi.
7. Valged jõulud — E. Verhaeren.
8. Raudteeõnnetus — Th. Mann.
9. Suvine novell — St. Zweig.
10. Pulmad — M. Soštsenko.

Vesteid, följetone:

1. Meie vaimud — Trubaduur.
2. Vestlus Eduard Vildega.
3. Talent — A. Valgma.
4. „Feischneri“ klatsiklubis — Paburitski.

Reisikirju:

1. Päevi Vahemere kaldail.

Ringvaateid ja arvustisi:

1. Kroonitud „Looduse“ lapsed.
2. Kunsti „luukambris“.
3. Vennalik Arvi Järventaus.
4. Alasti naine „Estonia“ teatrilaval.
5. Kunsti paraadilt.
6. Ringvaateid ja märkmeid.
7. Eesti foto.
8. Kunstnik Adamson — Eric.
9. Väino Aaltonen.

Mälestuskirju, juubeleid:

1. Janis Rainis †.
2. Knut Hamsun 70 a.
3. A. Bourdelle †.

Kaubandus-tööstust:

1. Ringkäik savitööstuses „Savis“.
2. Naised töösturitena.

Moodi:

1. Millesse riietuda?

Anekdoote.

Pilte: igas numbris.

Eesti kunsti: Adamsoni, Areni, Bergmanni, Janseni, Kase, Koordi, Mäe, Sannamehe, Veeberi ja Viiralti töid.

Illustratsioone: F. Kaselt.

Soome kunsti: V. Aaltose skulptuure.

Fotosid — kodu- ja välismailt.

Aastakäigu komplekte on veel saadaval väga soodsa hinnaga —

ainult 75 senti aastakäik.

Tellige viivitamata see suurepärane lugemisvara. Kes saadab komplekti hinna rahas või postmarkides, saadetakse komplekt postikuludeta koju kätte. Aadr.: Tallinn, V. Karja tän. 1 — postkast 135.

Lääne-Eesti Ühispank

Märjamaa alev, Tallinn-Pärnu maantee, oma maja

Telefon nr. 32

Avatud iga päev; ka pühapäevadel

Kõige suurem maapank Lääne- ja Põhja-Eestis

Äriseis Krooni 800.000.—

Asutatud 1911. aastal

VÕTAB

raha hoiule kulla alusel, makstes ajakohast protsenti: raha väljamaksmine sünnib igal ajal, igas suuruses, ilma ette-teatamiseta

ANNAB

välja **laene** lühikese- ja pikaajalisi, liikumata varanduse ja pantide kindlustusel ning käemeeste vastutusel; diskonteerib vekseid

VÕTAB

oma peale vahese tasu eest **rahasaatmisi** sise- ja väljamaal

VÕTAB

oma peale **rahasisenõudmisi** vekslite järgi

ANNAB

välja **garantiisid**

OSTAB

kulda ja välisvaluutat